KATEDRA KATEDRA KATEDRA

MARIBOR
22. V. 1971
ŠT. 10-11
LETNIK XI

IZ VSEBINE:

— DRUŽBENI DOGOVOR JE SKLENJEN
— MOŽNOSTI ALI NEZMOŽNOSTI NEKE RAZPRAVE
— ALI SMO SE ODREKLI IDEALOM SOCIALIZMA
— DELAVCI, KMETJE, VOJAKI
— DELU ČAST IN OBLAST
— KULTURA
— NATEČAJ ZA VPIS V NOVO ŠTUDIJSKO LETO
— ŠTUDENTSKI APRIL
— PERISKOP

šla sva

k spomeniku kjer se je fant žrtvoval in so tam nekoč bile rože in sveče in prijatelji pa ni bilo ničesar razen dvojne železne ograje in trop policajev se nama je prilepil za pete ko sva se približala pa so zajebavali in sva odšla na pokopališče med grobnicami sva našla gomilo cvetja in sveč in so nama rekli da je tukaj vsak dan sveže cvetje in ljudje se odkrijejo ko gredo mimo pa sva položila šopek v vazo in svečke prižgala in mirno stala ob strani pa so nama rekli da ima vsak pes na kamnu svoje ime le tukaj sta slika in ime prepovedana in res ni bilo ničesar pa saj prijatelji večkrat prinesejo sliko in ime napišejo a vse čez noč izgine in gospa je rekla da to odstranijo oni tisti z velikim O bila sva besna in žalostna pa sva odšla v papirnico po kredo za deset haleřev se vrnila in na tla ob svečah napisala JAN PALACH in ljudje so videli zastavici in napis Jugoslavija na najinih rokavih in so gledali s spoštovanjem in žalostjo v očeh rekli so vi imate Tita in svobodo mi pa imamo Svóbodo...

Ne moremo sprejeti načela, po katerem bi kjerkoli obstajal idealni in edini model socializma, ki bi zaslužil, da ga vpeljemo tudi v naši deželi.

Garaudy

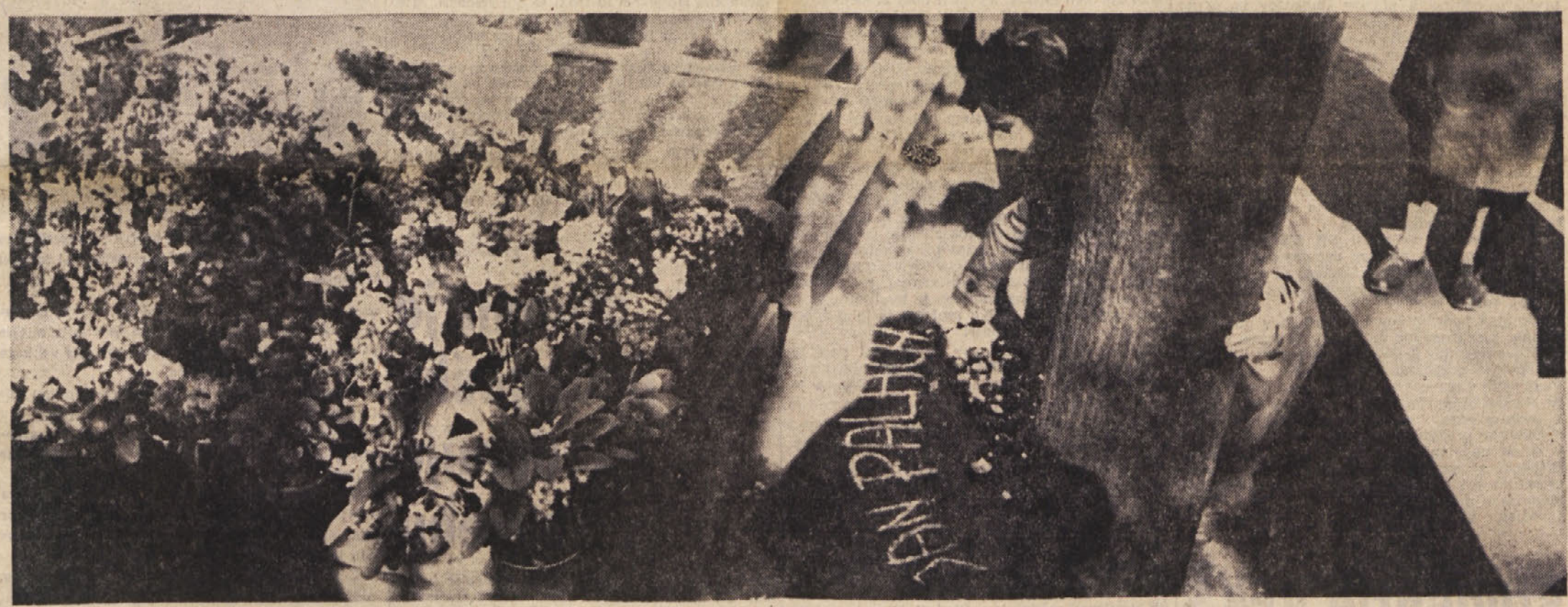

študentske prireditve

družbeni dogovor je sklenjen

V torek, 20. aprila 1971, je bil sestanek podpisnikov družbenega dogovora o štipendiranju in kreditiranju v SR Sloveniji na republiški ravni. Po daljši razpravi so podpisniki sprejeli naslednja stališča in priporočila ter zadolžitve za nadaljnjo akcijo:

1. Podpisniki dogovora na republiški ravni se zavzemajo za temeljito pripravo za sprejem družbenega dogovora na občinski ravni in z delovnimi organizacijami. Priporočajo, da se uveljavi dosledno štipendiranje kot rezultat kadrovske politike v okviru vseh investicij v razširjeno reprodukcijo. Dogovori v občinah, kjer še niso bili sprejeti, naj bodo sklenjeni najkasneje do 31. maja 1971 (18 občin) in naj bo tako zagotovljena ustrezno usklajena politika štipendiranja in kreditiranja v naslednjem šolskem letu. Podpisniki dogovora bodo ukrenili vse potrebno, da bo do take realizacije skupnih prizadevanj tudi prišlo.

2. Podpisniki dogovora na osnovi analiz življenjskih stroškov, podatkov o porastu teh stroškov in glede na predvideno povečanje cen v domovih za učence in študente ugotavljajo, da bodo življenjski stroški učencev v naslednjem šolskem letu dosegli vsoto 650 dinarjev mesečno, študentov pa 750 dinarjev. To naj bo osnova za podeljevanje štipendij in posojil v naslednjem šolskem letu s tem, da bodo stroški ponovno preverjeni med šolskim letom.

Podpisniki ponovno opozarjajo vse, ki so dogovor podpisali, da morajo biti štipendije in posojila praviloma podeljena v najmanj takih mesečnih zneskih, ki pokrivajo razliko med polovičnim dohodkom na člana družine in pripadajočim otroškim dodatkom ter ugotovljenimi življenjskimi stroški.

3. Podpisniki dogovora pozivajo izvršni svet skupščine SR Slovenije, gospodarsko zbornico SR Slovenije in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, da kot sestavljalci splošnih družbenih dogovorov o merilih usmerjanja delitve dohodka in osebnih dohodkov pri sestavi le-teh upoštevajo tudi merila za oblikovanje in usmerjanje sredstev za strokovno izobraževanje ter za štipendije in posojila kadrom v skladu z že sprejetim dogovorom o štipendiranju in kreditiranju, katerega podpisniki so tudi navedeni organi.

4. Skupnost študentov in izobraževalna skupnost SR Slovenije se posebej zavezujeta, da bosta preko pokrajinskih klubov študentov in preko temeljnih izobraževalnih skupnosti skrbeli za usklajena prizadevanja za ustrezne višine štipendij in posojil, posebej pa bosta pomagali tistim dajalcem štipendij in posojil, ki sicer štipendirajo v skladu s svojimi zmožnostmi, njihove potrebe po kadrih pa so kljub temu znatno večje.

5. Podpisniki dogovora se zavezujejo, da bodo posebno skrb posvetili manj razvitim območjem v naši republiki.

6. Gospodarska zbornica SR Slovenije bo analizirala vzroke za vedno večjo neizkoriščenost razpisanih štipendij.

7. Izobraževalna skupnost SR Slovenije bo v maju obravnavala predlog ustanovitve in delovanja republiškega štipendijskega in posojilnega centra tako, da bo center začel delovati 1. septembra 1971.

8. Skupina podpisnikov bo obiskala v maju vse občine, kjer dogovor še ni bil sklenjen in pospešila sklepanje dogovora v občinah, kjer akcija poteka prepočasi.

Podpisniki dogovora so na koncu ugotovili, da je po stanju 20. aprila 1971 dogovor sklenilo in je v podpisovanju v 42 slovenskih občinah, v 14 občinah bo predvidoma sklenjen v mesecu maju, v štirih občinah (Jesenice, Logatec, Slovenska Bistrica in Tržič) pa doslej še ni bilo nobenih ustreznih priprav. Sklenili so, da se ta stališča objavijo v dnevnem tisku.

Ljubljana, 22. aprila 1971

študentje VEKŠ - od besed k dejanjem

Med mariborskimi študenti je zadnje čase mnogo govora o sodobnejših metodah študija. Na skupščinah se ob teh vprašanjih razvija najburnejša debata. Posebno veliko polemiko je zbudila uvedba kurznega sistema na nekaterih oddelkih VTŠ. O podobnih poskusih na VEKŠ je Katedra pred nedavnim že pisala.

Izvršni odbor študentov VEKŠ, ki je, mimogrede povedano, v tem šolskem letu zelo aktiven, je uvedbo sodobnejših metod študija vključil v svoj akcijski program že na redni skupščini študentov VEKŠ v januarju. K temu so pripomogli predvsem praktični poskusi prof. dr. Crnkoviča, ki so navdušili mnogo študentov. Po mnogih razpravah med študenti in pogovori z nekaterimi pedagoškimi delavci je bil oblikovan predlog, o katerem bo v prihodnjih dneh najprej razpravljala študijska komisija, sestavljena iz enakega števila študentov in pedagoških delavcev.

Predlog temelji predvsem na dejstvu, da so le redki študentje, ki jim pred pričetkom naslednjega semestra uspe opraviti vse izpite (med 2. in 3. semestrom — cca 5 %). Ogromna večina študentov torej ne more študirati sproti, posluša eno in študira drugo. Njihovo znanje temelji le na predizpitnem prebiranju skript — kampanjsko učenje. Tako znanje pa, kot vemo, ni posebno kvalitetno.

Izpit sam lahko realno prikaže študentovo znanje ali pa tudi ne. Ocenjevanje pomeni le poskus ovrednotiti vzorec študentovega znanja iz sicer voluminozne in raznolike materije. Realnost dobljene ocene je zelo dvomljiva prav zaradi vprašanja, ali je vzorec adekvatni prikaz študentovega obvladanja problematike. Študent ni stroj, nekatere dele snovi obvlada bolje, druge slabše, intuitivno loči pomembnejša od manj pomembnih poglavij. Vprašanja, ki pa ne morejo v najboljšem primeru presegati 5% snovi pri klasičnem izpitu, sicer lahko odkrijejo luknjo v študentovem znanju, lahko pa zadenejo tudi na slučajno bolje obvladano problematiko. O uspehu ali neuspehu izpita poleg faktorja ZNANJA v preveliki meri odloča tudi faktor SREČA oziroma SLUČAJ. Eden ali drugi ima lahko bistveno vlogo.

Prvi predlog želi preprečiti, da bi bil izpit alfa in omega vsega študija. Zamenja naj ga permanentno spremljanje študentovega dela. Večkraten direkten pogovor med profesorjem in študentom bi bil verjetno tehnično nekoliko težje izvedljiv. Povsem mogoče pa bi bilo to izvesti z nekaj testi, od katerih bi vsak obsegal le del snovi, zato pa tega skoraj v celoti. Dobro sestavljen test, po možnosti standardiziran, bi lahko pregledovalo več ljudi, profesor bi bil tako celo razbremenjen v precejšnji meri. Ob koncu predavanj bi študent, ki je sproti delal, imel opravljen izpit. Izgubila bi se izpitna mrzlica v določenih mesecih in pa maratonska (za profesorja) spraševanja z dolgimi repi študentov pred kabineti ob izpitnih dneh.

Drugi predlog je tesno povezan s prvim. Pri tako intenzivnem študiju je nujno študenta razbremeniti tako, da ne bi študiral več toliko predmetov hkrati, pač pa istočasno manj in zato te toliko bolj poglobljeno. Predavanja večine predmetov bi lahko zgostili, posamezen predmet se ne bi predaval več skozi ves semester, temveč le en mesec pri znatno povečanem tedenskem fondu ur. Le nekaj predmetov, ki zahtevajo mnogo vaj (matematika, tuji jeziki), bi potekalo v nespremenjenem tempu, seveda pa bi tudi tukaj uporabljali namesto izpita metodo permanentnega spremljanja študentovega dela. Važno je namreč, da dobi študent v predmet vpogled in osvoji misenost predmeta; podrobnosti tako ali tako pozabi. Vpogled dobi študent predvsem na predavanjih, podrobnosti pa se večina študentov pred izpitom nauči, ne da bi poznali bistvo, ki naj bi ga obdržali v zavesti.

Tretji predlog je zelo zanimiv. Vsi se namreč zavedamo, da sodoben pedagoški proces, ki naj bo uspešen, terja aktivno sodelovanje študenta kot subjekta. Kurzni sistem (ali Keynes metoda ali kakor koli že imenujemo prejšnja predloga) je prav gotovo korak v tej smeri. Naslednji korak je lahko stimulacija samostojnega študentovega dela. Ali pomeni obvladati snov res samo ponoviti smisel predavateljevih besed? Samostojno raziskovalno delo študenta bi lahko primerno substituiralo poskus znanja, če delo zajema bistvo predmeta, vsaj pri nekaterih predmetih. Tak študent predmeta verjetno ne bi obvladal v podrobnostih, toda znanje, pridobljeno s samostojnim raziskovanjem, je kvalitetnejše in zagotavlja vpogled veliko prej kot še tako dobro verbalno naučeno znanje.

Nobeden od teh predlogov ne pomeni posebne novosti pri delu na VEKŠ, saj se omenjene metode pojavljajo v nekaterih oblikah. Gre za to, da bi te metode razširili na čimveč predmetov in jih tudi formalno potrdili — pri sestavljanju urnika, izpitnih režimih itd. Z nekoliko optimizma lahko trdimo, da bomo že v naslednjem šolskem letu študirali po teh metodah v dobršni meri, kajti to vsebino študija stalno prilagajamo razvoju sodobne znanosti. S tem se mariborska fakulteta upravičeno ponaša, zato je prav, da posodobimo tudi pogoje študija teh vsebin. Predloge naj prouči študijska komisija, sugerira naj jih nosilcem predmetov. Slednji se naj za njih odločijo in jih prilagodijo svojim programom. Pri vseh postopkih pa je nujno, da sodelujejo tudi študentje. Tako bomo lahko opozarjali na njih glavni cilj: doseči boljše znanje z manj nepotrebnega napora v čimkrajšem času študija.

Davorin Kračun

Študent iz Indije razlaga Gandhijev nauk

pop festival

V okviru praznovanja dneva mladosti bo 29. maja v Mariboru festival najboljših jugoslovanskih pop ansamblov. Prireditev bo v Ljudskem vrtu. Prostor za gledalce bo na tribuni, ansambli pa bodo izvajali svoj program na stezi pod tribuno. V desetih urah, to je od 12. do 22. ure, bodo nastopile vse najboljše skupine s Korni grupo, VIA MI in najboljšimi slovenskimi ansambli na čelu. Vsak ansambel bo igral po 45 minut, vmes pa bo 15 minut odmora. Pokroviteljstvo nad festivalom je prevzel IO SS MVZ.

T. J.

KATEDRA

Izdaja izvršni odbor Študentske skupnosti VZM

Glavni in odgovorni urednik: Slavko Gerič.

Uredniški odbor: Marija Frankovič, Slavko Gerič, Vladimir Gajšek, Branko Gerlič, Žarko Golob, Igor Plohl, Tone Janša, Barbara Vidic, Dušan Zbašnik, Bori Zupančič, Jože Zagožen, Mitja Žitnik, Marjan Žmavc **(tehnični urednik). Uredništvo in uprava: Ob parku 7, telefon 22-004. Tekoči račun 618-678-548.** Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo. **Cena izvoda 50 par** (letna naročnina 10 din, za ustanove in podjetja 15 din).

Tisk: ČP Mariborski tisk.

poročilo iz »centra«

Kazalo je, da bodo dobili mariborski študentje vtis, da njihova komisija za prehrano spi ali pa se silno neredno sestaja.

Resnica je kajpada drugačna. Sleherni mesec — tam v začetku — se sestanejo člani komisije z vodilnim osebjem samopostrežne restavracije.

Najbrž bi pošel prostor, če bi želeli nadrobneje orisati vse probleme, s katerimi se člani komisije srečujejo pri svojem delu. Menimo, da bo zavoljo tega najbolje, če nekolikanj pregledamo uspehe, ki jih je komisija doslej dosegla.

Eno izmed najbolj perečih vprašanj je bila vseskozi hrana, ki je kalorično sicer ustrezala, vendar se je kakovostno le redko približala temu, kar so študentje pričakovali.

Komisija ugotavlja, da so bili v zadnjem času sicer doseženi skromnejši uspehi (po zelo ostrih in brezkompromisnih intervencijah), vendar dosežena raven še zdaleč ne zadovoljuje.

Skorajda vsakokrat opozarjamo tudi na jedilni pribor (dokaj dolgo je bila osrednji problem nečistoča), saj je v zadnjem času z neostrimi noži rezanje po večini onemogočeno.

Tudi žličke za kompot so nam povzročile marsikatero preglavico: blagajničarke so jih skrivale za računskim strojčkom in redki so bili srečneži, ki so uživali naklonjenost... To vprašanje je sedaj delno rešeno — žličk je sicer dovolj, žal pa so častitljive starosti.

Komisija si po svojih močeh prizadeva, da bi bila hrana tako po količini kot po kvaliteti na čim višji ravni; v ta namen redno kontrolira koncept jedilnika in posreduje s tehtnimi predlogi — uprava restavracije večino naših ugovorov upošteva.

Razumljivo je, da s pomočjo dvojnikov jedilnika trajno kontroliramo pripravljene obroke ter na pomanjkljivosti sproti opozarjamo.

KOMISIJA ZA PREHRANO

PREJELI SMO

študentje pedagoške akademije v zagrebu

Dne 15. in 16. aprila 1971 smo bili študentje I. letnika PA (oddelkov slovenščina — srbohrvaščina in slovenščina — ruščina) na strokovni ekskurziji v Zagrebu. Vodil nas je dr. Mate Šimundić. Namen ekskurzije je bil spoznati kulturne in zgodovinske znamenitosti glavnega mesta sosednje Hrvatske.

Prvi dan smo obiskali Strossmayerjevo galerijo, kjer smo si ogledali baščansko ploščo, enega najstarejših pravnopolitičnih in jezikovnih spomenikov Hrvatske. Našli so jo vdelano v tla, in sicer v cerkvi sv. Lucije v Jurandolu blizu Baške na otoku Krku, napisana pa je bila okoli l. 1100 v oglati glagolici. Plošča je iz apnenca, velika je 197 x 99 cm, vanjo pa je vklesanih 13 vrstic, ki govore o gradnji cerkve in o hrvatskem kralju Zvonimiru, ki je daroval cerkvi zemljišče. Spada v skupino spomenikov prehodnega tipa med oblo (makedonsko) in oglato (hrvatsko) glagolico. Jezik je starohrvatski z mnogimi elementi iz staroslovanskega jezika. Poleg jezikovne vrednosti ima baščanska plošča tudi velik zgodovinskopolitični pomen, saj je najstarejše potrdilo Zvonimirovega imena in dokaz, da je Krk že takrat pripadal Hrvatski. Ohranjena je le fragmentarno, ker se je v stoletjih obrabila, danes pa je konzervirana in zavarovana pred nadaljnjim propadanjem.

Na poti v institut za jezik smo si ogledali spomenik hrvatskemu banu Josipu Juraju Strossmayerju, delo kiparja Ivana Meštrovića. V institutu smo izvedeli, da je bil ustanovljen 1948. l. z namenom, da bi dokončali veliki slovar hrvatskosrbskega jezika, ki ga je pričel pripravljati filolog Đura Daničić. Delo so končali 1954. l. Trenutno pripravljajo slovar kajkavskega narečja. Institut dela na področju filologije, dialektologije in onomastike.

Na akademiji znanosti in umetnosti smo obiskali oddelek za sodobno hrvatsko književnost. Povedali so nam, da izdajajo dela sodobnih hrvatskih piscev; pravkar pripravljajo gradivo za izdajo Matoševega zbranega dela, ki bo izšlo v 24 in 26 knjigah. Vsak mesec izide tudi literarni list Foruru.

Ob 12. uri istega dne nas je sprejel prorektor zagrebškega vseučilišča. Presenečeni smo bili nad toplim sprejemom, ki so nam ga pripravili zagrebški študentje. Najprej smo izvedeli nekaj o zgodovini vseučilišča; pred dvema letoma so praznovali 300-letnico svoje ustanove in v znak tega dogodka so nam študentje poklonili brošure in značke, ki so jih bili izdali ob tej priložnosti. Spoznali smo tudi prvega študentskega prorektorja Zvonimira Čička, ki nam je povedal nekaj o študentskem gibanju v Zagrebu. Novoizvoljeni predstavniki študentske organizacije pa so nas seznanili z načrti svojega dela.

Na naše presenečenje smo se srečali še s študenti pravne fakultete z Madžarske in z njimi izmenjali nekaj misli o študentskem življenju. Kako zanimiv je bil pogovor, dokazujeta dve uri prijetnega kramljanja ob kavici. Seveda smo, preden smo se razšli, napravili še spominski posnetek s fotoaparatom.

Pred vseučiliščem smo si ogledali dvoje Meštrovićevih kipov, znameniti Zdenac života in Hrvatsko povijest.

Popoldan smo obiskali Stari grad, kjer smo spoznali zanimivo kulturnozgodovinsko dediščino Zagreba. Ogledali smo si cerkev sv. Marka, pred katero je bil 1573. l. kronan »kmečki kralj« Matija Gubec, cerkev sv. Lucije, Kamenita vrata, najvišjo katedralo na Balkanu, staro gledališče in lekarno pa še vrsto spomenikov starega Zagreba.

Naslednji dan smo si ogledali vseučiliščno knjižnico, ki je bila ustanovljena 1913. l. Njeno osnovo in jedro predstavlja nekdanja Valvazorjeva knjižnica, danes pa je v njej okrog milijon in pol knjig. Ogledali smo si, kako restavrirajo stare časopise in dokumente, knjige, napisane pred l. 1500. Našo pozornost je pritegnil trezor, kjer so spravljene drago-

Na sliki od leve proti desni: prorektor zagrebškega vseučilišča, dr. M. Šimundić ter madžarski in naši študentje.

cene stare hrvaške knjige, med njimi tudi najstarejša tiskana knjiga iz l. 1483, 3 desetletja mlajša od iznajdbe tiska. Pred knjižnico stoji kip velikega arheologa bana Frana Baliča.

Zelo zanimivo je bilo srečanje z akademskim slikarjem Milivojem Uzelcem na njegovi razstavi v Moderni galeriji. Slikar nam je v krajšem razgovoru povedal nekaj anekdot iz svojega razgibanega življenja.

Zadnji cilj našega obiska v Zagrebu je bila Matica Hrvatska. Tu smo se najprej zapletli v pogovor s pesnikom Tadjanovićem, podpredsednik MH pa nam je povedal nekaj o delu te ustanove.

V Zagrebu smo videli in izvedeli veliko novega, zato se profesorju dr. Mateju Šimundiću še enkrat zahvaljujemo za prijetno bivanje v tem mestu.

Danijela Bernhard

zmožnost ali nezmožnost neke razprave

Bili smo priča sicer daleč zapozneli ustavni razpravi, vendar še vedno pripeti k zadnjemu vlaku za Beograd (20. maj je namreč končni rok za oddajo pripomb k predlaganim ustavnim amandmajem). Temu vprašanju je bila namenjena problemska konferenca Zveze študentov Jugoslavije in seja predsedstva ZŠJ, ki je bila v Ljubljani pretekli teden v sredo in četrtek.

Vzradoščeni smo, ker

— so se zvezni študentski funkcionarji končno vendarle pokazali tudi v Ljubljani. S tem, da je konferenca o ustavnih spremembah zasedala v prestolnici Slovenije, je bil priznan poseben interes, ki ga imamo slovenski študentje, ko sodelujemo pri oblikovanju nove ustave;

— slovenski študentje (ljubljanski) smo bili zopet gostitelj in organizator tako visokega reprezentativnega študentskega zbora);

— Slovenci smo bili katalizator, ki je miril duhove iz posameznih republik in avtonomnih pokrajin;

— imeli smo nekaj osnovnih teoretičnih prispevkov;

— dokazali smo, da je Študentska skupnost sestavni del ZŠJ (čeprav smo sicer pred dvema letoma govorili, da je ZŠJ preživela z metodami in vsebino dela in da v njej nimamo kaj iskati);

— negativnih elementov je pa daleč preveč, da bi jih lahko tolerirali in jih tolmačili kot sprejemljive.

Zato odločno odklanjam tak način dela, takšno vsebino zborovanja in tudi možnost, da bi v bodoče takšna posvetovanja organizirali na enak način. Nasprotja (in z njimi v zvezi celotna polomija) so se začela že na seji predsedstva ZŠJ (začela se je po uro in pol dolgi zamudi) in šele po več kot enournem prepiru je bil sprejet dnevni red). Po tako »funkcionalnem« uvodu se je začela razprava (ob popolnoma nesposobnem predsedniku ZŠJ), ki pa seveda ni mogla preseči začetnih nesporazumov, vendar so malho s sklepi (sicer večkrat zakrpano) vendarle zavezali soglasno.

Zapis o tematski konferenci ZŠJ o ustavnih spremembah pa bi začel s koncem. Zaključnega dokumenta niso podpisale delegacije Hrvatske, Kosova ter Bosne in Hercegovine (te so jo sicer podpisale — vendar samo fakultativno). Večina je dokument sicer podpisala, a to še zdaleč ne opravičuje celotne »prireditve«. (Mirno bi to razpravo lahko imenovali s tem izrazom, ker je bila polna nasprotij, provokacij, podtikanj, netoleriranja drugih stališč, škandalčkov itd.) Kolikor smo se tako pomembne teme, kot so ustavne spremembe, lotili, bi morali razpravo pripeljati do konca; to pomeni, da bi na osnovi kompromisov sestavljen dokument morale podpisati vse delegacije. Taka bi bila naša človeška in politična dolžnost. Ne bi se spuščal v oceno zaključnega dokumenta, ki ga je podpisala večina delegacij, saj je zajel vsa področja predvidenih ustavnih sprememb in, vsaj po moji oceni, ne prinaša nobene nove ali bistveno nove pobude, ki je doslej v ustavni razpravi še ne bi slišali.

Če so se predstavniki Kosova čutili užaljeni, ker jim niso posvetili posebne pozornosti in ker ostale delegacije niso nedvoumno podprle zahteve, da bi pokrajina Kosovo postala Socialistična republika Kosovo, je veliko bolj zaskrbljujoče, da v resoluciji, kot trdijo hrvaški študentje, ni bila sprejeta niti ena njihova zahteva. Te zahteve so bile naslednje:

— naj dobe devize tisti, ki jih ustvarjajo,

— vse funkcije federacije, ki niso natančno prenesene nanjo, naj ostanejo republikam,

— status narodne banke naj določijo po dogovoru republiških narodnih bank,

— federacija ne more imeti svojih izrednih dohodkov; skupne potrebe federacije financirajo republike s kotizacijo,

— republika ima pravico, da nasprotuje vsakemu aktu, ki ruši njeno suverenost,

— republika ima pravno sposobnost za mednarodno-pravne ekonomske odnose,

— z deviznimi sredstvi naj razpolaga tisti, ki jih ustvari,

— plačana carina naj ostane v gospodarstvu tiste republike, ki jo plača,

— v komandnem kadru v JLA naj se zahteva pariteta republik in pokrajin,

— urjenje v JLA naj poteka v jeziku republike, v kateri je enota stacionirana,

— najmanj tri četrtine vojnih obveznikov naj služi rok na področju lastne republike,

— naziv naše države naj se spremeni v naziv Zveza jugoslovanskih socialističnih samoupravnih republik.

Če nobena od teh zahtev ni zajeta v zaključkih, v kar pa nisem povsem prepričan, bi bila dolžnost ostalih delegacij kot tudi delegacije Hrvatske, da bi se v končni resoluciji sporazumele.

Ob vsem tem bi lahko zapisali naslednje: ZŠJ je preživela organizacija, in sicer predvsem zaradi načina formiranja metod dela, kadrovanja itd. Funkcionarji posameznih republiških organizacij imajo v glavnem vse tiste napake, ki jih študentje tako radi kritiziramo pri drugih političnih funkcionarjih, predvsem pa je njihova slabost, da vidijo samo interese svoje republike, kaj malo pa jim je mar za interese celotne Jugoslavije. Znotraj te okostenele organizacije bi bilo treba marsikaj preurediti. Prva taka priložnost bo bližnji kongres ZŠJ v Dubrovniku.

Slavko Gerič

Foto: C. CERNA

Zveza študentov Jugoslavije prevzema na sebe svoj del odgovornosti, da v skladu s politično avtonomijo kot organizacija naprednega študentovskega gibanja in na način, ki ga omogoča družbeni položaj študenta, prispeva k realizaciji političnih sklepov zadnje seje predsedstva Zveze komunistov na Brionih. Maksimalno si bomo prizadevali, da se bodo realizirale najpomembnejše naloge:

boj za krepitev samoupravnega socializma in odločilne vloge delavskega razreda,

reševanje neodložljivih proizvodnih nalog,

realizacija reforme in politike stabilizacije,

odločno odstranjevanje vsega tistega, kar ogroža socialno varnost delovnega človeka in mu jemlje perspektivo, da živi od rezultatov svojega dela,

da se odločno spoprimemo z vsemi tistimi, ki nas ovirajo na poti krepitve samoupravljanja;

zavzemamo se za krepitev protietatistične, protibirokratske usmerjenosti, za realizacijo popolne nacionalne enakopravnosti in suverenosti republik in avtonomnih pokrajin,

za poglabljanje bistva bratstva in enotnosti naših narodov.

ODGOVOR ZDRUŽENJA

pismo in pravi odgovor

SAMOPOSTREŽNA RESTAVRACIJA
CENTER
MARIBOR, PREŠERNOVA 8

Datum: 12. maja 1971
Št.: 105/71

ZDRUŽENJE VISOKOŠOLSKIH ZAVODOV
MARIBOR

ZADEVA: Sprememba cene
V smislu 7. člena pogodbe o prehrani študentov v naši restavraciji vam sporočamo, da smo zaradi podražitve nabavnih cen svežemu mesu in mesnih izdelkov prisiljeni povišati cene menuja, in sicer:

zajtrk od dosedanjih 1,50 din na 1,80 din,

kosilo od dosedanjih 5,00 din na 6,00 din,

večerjo od dosedanjih 4,00 din na 4,50 din.

Nove cene veljajo od 1. junija 1971 dalje.
Prosimo, da vzamete obvestilo z razumevanjem na znanje.

DIREKTOR
Franc Matjašič, s. r.

ZVEZA ŠTUDENTOV JUGOSLAVIJE

ZDRUŽENJE VISOKOŠOLSKIH ZAVODOV
MARIBOR

Številka: 021-804/71-VE/MJ
Datum: 14. maja 1971

SAMOPOSTREŽNA
RESTAVRACIJA CENTER
MARIBOR

ZADEVA: SPREMEMBA CENE
ŠTUDENTSKEGA MENUJA

ZVEZA: Vaš dopis št. 105/71 z dne 12. maja 1971
V zvezi z vašim zgornjim obvestilom o podražitvi študentskega menuja zaradi podražitve nabavnih cen svežega mesa in mesnih izdelkov ugotavljamo, da je cena kosila v znesku 6,00 din in večerje v znesku 4,50 din v skladu z v 1. členu pogodbe določeno abonentsko ceno in da glede na to ni razlogov za spreminjanje pogodbe. Kolikor pa je v vašem predlogu mišljeno zvišanje v 2. členu pogodbe predvidenega deleža študentov neodvisno od v 1. členu dogovorjene prodajne cene študentskega menuja vas opozarjamo, da se s tako enostransko in protipogodbeno odločitvijo ne strinjamo in jo zato odločno odklanjamo.

Po prvem odstavku 7. člena pogodbe znaša rok za spremembo ali odstop od pogodbe **30 dni od dneva vložitve obrazloženega predloga za spremembo pogodbe.** Vašemu obvestilu niste priložili primerjalnih kalkulacij študentskega menuja glede na 1,49 % znižanja prispevkov od bruto osebnih dohodkov od 1. februarja 1971, niti vpliva podražitve mesa in mesnih izdelkov v strukturi cene. Šele ko bomo prejeli tak obrazložen predlog bo začel teči pogodbeno določeni rok v okviru katerega bomo lahko proučili upravičenost in utemeljenost vašega predloga. Zato je v vašem interesu, da nam obrazložitev predloga čimpreje dostavite.
Nove cene v nobenem primeru ne morejo stopiti v veljavo s 1. junijem 1971, če se nočete izpostaviti pogodbeno določeni globi (7/II člen) za enostranski odstop od pogodbe.

V VEDNOST:

1. IO Skupnosti študentov MVZ
2. Članom socialno ekonomske komisije pri Skupnosti študentov.
3. Članom komisije za materialna vprašanja študentov pri združenju.

GLAVNI TAJNIK:
Janko Kuster

P. S. Prispevek objavljamo dobesedno.

Tudi za nas je odločitev samopostrežne restavracije nevzdržna. Tokrat združenje odločno podpiramo.

ali smo se odrekli idealom socializma?

Že dalj časa pripravljamo javno tribuno o ustavnih spremembah. Po razpravah v komisiji za aktualna družbena vprašanja in na IO ŠS MVZ smo se zaradi siceršnje širine problematike v zvezi z ustavnimi spremembami in predvsem zaradi tega, ker je komite ZK višjih šol že organiziral splošne razprave o ustavnih spremembah, dogovorili, da bomo obravnavali vprašanja v celoti, vendar bomo omejili razpravo na nekaj konkretnih vsebin. Tako smo se odločili za naslednji splošni naslov: ALI SMO SE ODREKLI IDEALOM SOCIALIZMA? s podnaslovom DRUŽBENO-EKONOMSKI ODNOSI PO SPREJEMU USTAVNIH SPREMEMB. Torej nas zanima predvsem naš jutrišnji slovenski dan, ki pa je — kot smo trdno prepričani — neposredno odvisen od ustavnih sprememb.

TRIBUNA BO V PONEDELJEK, 31. MAJA, OB 18. URI NA VEKŠ.

Na tribuno smo povabili naslednje vodilne družbeno-politične delavce: Toneta Kropuška — predsednika Zveze sindikatov Slovenije, dr. Ernesta Petriča iz izvršnega sveta Slovenije, Zvoneta Dragana in Franca Šetinca iz CK ZKS, Dagmarja Šustra — člana predsedstva ZMS, in Janeza Kocijančiča, poleg teh pa mariborske politike, profesorje, gospodarstvenike in druge.

Naj navedem nekaj vprašanj, ki se nam zdijo posebej zanimiva in bomo o njih spregovorili na tribuni:

— problem sprostitve privatne iniciative ob neučinkoviti družbeni kontroli,

— povečanje socialnih razlik,

— vprašanje priznavanja minulega dela,

— kako zagotoviti vsakemu delovnemu človeku življenjski minimum,

— odgovornost vodilnih oseb in vprašanje osebne odgovornosti,

— gospodarski kriminal,

— osebni in družbeni standard,

— kultura, znanost, šolstvo v slovenski družbi.

Slavko Gerič

zadruga študentov in dijakov

Predsednik delovnega predsedstva izredne skupščine zadružnikov, ki je zasedala 7. aprila 1971, tov. Vili ŠALE je opozoril prisilnega upravitelja, da sklepi skupščine še niso izvršeni, saj bivša v. d. upravnika Olga ČERIČ-JANČAR še vedno dela na zadrugi.

PRISILNI UPRAVITELJ ODGOVARJA:

Tovariš Vili ŠALE, predsednik delovnega predsedstva skupščine zadružnikov!
V zvezi z vašim dopisom z dne 11. t. m. vam sporočam, da sem prvotno (in to začasno) zadržal izvršitev nekaterih sklepov, sprejetih na izredni skupščini zadružnikov, in to v dogovoru s predstavniki oddelka za gospodarstvo skupščine občine Maribor, ki me je imenovala za prisilnega upravitelja.
Na vašo željo, izraženo v dopisu, pa vam sporočam, da sem v zadnjih dneh, vendar ponovno v dogovoru s predstavniki SO Maribor, izvršil sledeče:
— glede prvega sklepa izredne skupščine, da se zahteva pri odvetnikih Franju ALIČU, Jožetu FRANGEŽU in Francu MALEKU iz Ptuja umaknitev tožbe zoper prisilno upravo, sem dostavil imenovanim s priporočenim dopisom zahtevo po umiku tožbe in vrnitvi nakazane akontacije v znesku 1.000,00 din za zastopanje na upravnem postopku (dne 17. februarja 1971).
— Glede drugega sklepa izredne skupščine, da se Olga ČERIČ odstrani iz zadruge, pa sem pred dnevi v prisotnosti tov. Zlatke KOROŠEC pozval ČERIČEVO, DA ZA VSELEJ ZAPUSTI PROSTORE ZADRUGE, ker nima skoraj nikakega dela in v glavnem le študira za izpite ter čita časopise. Na to mojo nekajkrat izraženo zahtevo je tov. Čeričeva dokaj osorno odvrnila, da ji ne dam dela, da pa bo zapustila prostore, ko ji izdam o tem pismeno odločbo. Povedal sem ji kratko, da ji pismene odločbe ne morem izdati, ker nimam nikake osnove za izstavitev, poleg tega pa tudi ona nima pismene odločbe o svoji nastavitvi v zadrugi, kakor mi je to že večkrat izjavila, odkar sem prevzel posle prisilnega upravitelja v zadrugi. Na to mojo izjavo je odgovorila, da takšno odločbo ima v rokah, čeprav sedaj res ne vem, kdo bi ji jo lahko naknadno izstavil in podpisal. Kljub vsemu temu prihaja ČERIČEVA še naprej v pisarniške prostore.
— Glede nepravilnosti in nerednosti, ki jih je ugotovila v glavnem že SDK, pa teče postopek pri upravi javne varnosti in javnem tožilstvu, ne vem pa podrobneje, v kakšni fazi se vse to danes nahaja. Drugega, žal, kot prisilni upravitelj v tej stvari ne morem ukreniti.
Tovariško vas pozdravlja prisilni upravitelj
Milan ŠMID

delavci! kmetje! vojaki!

Mar je res, da so organi upravljanja po zakonu Parkinsonove piramide močnejši od samoupravljavcev? So mar ekonomske funkcije v razvoju političnih aktivnih usmeritev tiste, ki bi naj družbi narekovale zmagoslavje nad preteklim delom? Je ideologija zgolj disciplina za šolarsko učenost, ko pa so nujno potrebni programi? Delavci, kmetje, vojaki: vaše mezdno delo je naporno, kapital pa se koncentrira v upravnih središčih. Govorijo nam o cenah, zamolčali so profite, čeprav vsi zagovarjamo znanstveni socializem. Kajti utopija pripada po vsej verjetnosti le še »prijateljem ljudstva«. In če ima kdo otroško bolezen komunizma, ste spet vi zdravniki. Mi ne moremo samo živeti v spominih na dneve osvoboditev, ne moremo se le družabno spominjati idealizma, ki smo ga začeli uvajati ob nastanku in vsej mogočno pozitivni gradnji domovine, ne moremo se le spominjati, da smo bili v borbi za boljšo prihodnost enaki med sabo: ne, mi moramo skupaj osvobajati tudi danes, ker svet ni popoln, ni dopolnjen, zato pa potrebujemo še vedno idealizem, potrebujemo pozitivno moč, da bomo gradili! Boj za pravice delovnega človeka ni nikdar končan. Ko bi se dopolnil, bi delo in ustvarjalnost izginila. Torej so še nasprotja, ki jih je potrebno znanstveno preurediti v enotnost, jih človeško zapečatiti.

Svobodne organizacije delavskih množic so zdaj še zmerom trn v peti takšni ali drugačni »aristokraciji«, funkcionalno zavzemajo svoj politični in kulturno zavestni prostor. Tem množicam ni potrebno čakati, da jih kdo osvobodi, osvobajajo se same in same se preporodijo. Ideologija naj bi bila samoumevnost, a zavestno je tako dolgo nemočna, dokler ne postane neposredna v zavesti proletariata. Revolucionarni delavski razred je množično ideološka masa, ki iz svojih socialnih in okvirčenih eksistenčnih možnosti stopa v revolucionarno akcijo in praktično spoznava svoj položaj. Tako je historično-socialna praksa meščanskih in kapitalskih družb ustvarila realno mitologijo o svobodi, delavski sveti pa jo naj osvobodijo njenih lastnih zgodovinskih predsodkov in zmot. V politično-družbeni moči post-industrijske revolucije je kritika ideologije obvezňost.

Šele s kritiko ideologije se je mogoče boriti proti totalizaciji politike, to se pravi, šele tako je mogoče uravnati praktični pomen svobode. Ne novoverstvo, ampak socialno gibanje! Delavsko gibanje mora ostati avtonomno, ne sme se institucionalizirati, birokratizirati, se pomeščaniti, ostati mora aktualno, navzoče v vseh socialnih in političnih gibanjih v svetu. Svetovna revolucija in komunistična internacionala povezujeta v vseh družbah permanentno revolucijo, ki nasprotuje sleherni katastrofi imperialistične nadvlade in se bori proti rezerviranosti »višjih« slojev. Kooperacije in federacije so dokaz za to.

Delavski razred je prevzel vodstvo nekdanje države meščanov. Zato delavska država ni več le klasična oblika vladavine in le aparat nasilja, ampak umira sama v sebi, čeprav so še odkloni (revizionizem, sekte-frakcije, avstromarksizem...) Bistvo je: osvobajati se! Tudi lastnih zmot, lastnih okovov, lastne nepreglednosti. Ne moremo več govoriti le o oficialni politiki kakšne socialne demokracije, ampak o delavskem gibanju in njegovi politični usmeritvi. Delavske partije se borijo za politične pravice in izboljšanje socialnih pogojev delavcev in ne morejo postati — kar slišimo v zadnjem času vse pogosteje — le »potrošniška« družba, ki bi pretovarjala produkcijske odnose. Saj je jasno, da so delavske partije prevodniki in nosilci delavskega gibanja! Strukturno funkcionalna analiza tipičnih lastnosti družb in pozitivnih znanosti raziskuje socialne sisteme, ki so formirani z grupami, množicami in z objektivno socialno-družbeno nad-gradnjo. Variabilni individualni tokovi so v zgodovini množic sočasno praktična ocena vrednot! Vsi strukturni tipi so normativni. Polisegmentarne družbe so namreč stalno v razmerju do realitete, ki glede na delavsko gibanje ne more biti nič drugega kot organično utemeljena solidarnost. Kajti socialni konservatizem in reakcija, ki sta skušala uničiti skupno perspektivo družbe, ki sta hotela družbo kaznovati, sta obsodila kolektive na kazen. Zategadelj je zdaj potrebna funkcionalna, intenzivna anticipacija pravic, dolžnosti in sposobnosti skupnosti, ne skupin. Kajti osvobajanje ne more in ne sme postati zgolj biološko-etnična oznaka, ne, vseprej so stroji, aparature za uporabo, ne za iz-rabo delovne človekove sile. Kljub nujni diferenciaciji je razred zmerom usmerjen k svoji družbeni strukturi in maksimalno vpliva na svoj položaj in vlogo. Kritika ideologije je specifična torej prav v razmerju do položaja in vloge iz temeljne socialno-funkcionalne analize in iz aktualnih pozicij. Historična situacija delavskega razreda je zato socialno spontana, kritično ocenjuje hierarhije skupin in vzpostavlja množično skupnost.

Strukturni tip človeške solidarnosti je še posebej usmerjen v socialne diferenciacije, kajti koncentracija prebivalstva z vsemi tehničnimi napredki, z vsem ritualom delavskega postopka, spreminja namenske razlike v narobe svet produkcije. Delavci, kmetje, vojaki, borci, ženske — vse razlike je mogoče preseči le s solidarnostjo! Vendar pa solidarnost ni dana »od zgoraj«, ampak se je treba povezati v vseh kulturnih idejnih sferah in gospodarskih enotah! Ekonomska delitev dela povezuje in združuje enotnost le tako, da so preseženi sloji. Industrijsko in post-industrijsko družbo čakajo v tem pogledu še veliki problemi determinirane produkcije in reprodukcije. Če bi za produkcijo veljalo, da je (ali da naj je) le profesionalna panoga, ali če bi verjeli, da bodo elektronski računalniki prevzeli akademične poklice in naslove, tedaj bi zanikali notranjo diferenciacijo, ki jo uvaja družbeni razred. Če je delovni proces prenesen na stroj, s tem še ni rečeno, da bodo odmrli produkcijski procesi ali da bo konec delitve dela. Kajti celo birokracija se je dandanes že močno »industrializirala«, se obdala s tehnologijo in s stroji, ne da bi pri tem lahko izumila nov način kooperacije. Nasprotno: s svojo naravnost tehnično izurjeno senzibilnostjo, s svojimi informativnimi sistemi in pod-sistemi je družbo atomizirala, je razbila produkcijo in industrijo v tehnično in ne-človeško funkcionalnost. Danes se mnogokrat vprašamo, kaj počne delavski razred v prostem času, ko pride s »šihta«.

Ne moremo pristati na kaotično zavest in na dogmatične funkcionalne sisteme, ki so se dvignili nad delavstvo. Kajti pravo ozadje socialne diferenciacije je majhna človeška slabost, namreč zavist do sosedovega imetja in želja po grabežu. Družbena delitev dela torej ne sme postati skupinska, frakcijska, ampak se mora nujno uveljaviti v skupnosti, samoupravno na podlagi enakovrednih idejnih odnosov. Solidarnost je nujna, če družbeni sistem hoče sploh ostati družben, kljub razvitim tehnično-organizatoričnim postopkom. Družbena delitev dela je v sodobnih družbah tem bolj atomizirana (interdependenca), kolikor bolj se pojavljajo zgolj tehnični in birokratični elementi, »prijatelji ljudstva« in nasprotniki socialne enakosti. Tudi v velemestih je zakoreninjena diferencirana in globalna provinca.

Socializem se ne sme kapitalizirati, kajti zgodovinsko vemo, kam vodi socialni kapitalizem. Kam? V neokolonializem, v uničenje mednarodne solidarnosti. Kajti totalne in totalitarne prevlade partij spreminjajo narode v svoje kolonije.

Vsekakor so družbena nasprotja vidna, razmejena, vendar je produktivno delo proletariata preseglo vlogo in pomen družbenih slojev. Demokratični samoupravni sistem, ki temelji na političnih sintezah marksizma, na zavestnem pluralizmu, na realnem osvobajanju človeka, tak sistem lahko omogoča gradnjo zgodovinske družbe, napredka in miru. Danes je to še posebej pomembno, ker vlada med vzhodnim in zahodnim blokom idejno sovraštvo in hkrati svetovno načrtovanje družbe po vzorčni ideologiji; ker sovraštvo ne sme odločati o zgodovini. Proletarski socializem ni le anarhosindikalističen, ampak stoji na barikadah izumirajoče države in razredne zavesti, je industrijski in socializira sloje. Socializem torej ne sme biti državna velesila, ampak nasprotno: postati mora velesila delavskega razreda. Svoboda ni omejena z državnimi mejami.

»Slovenska kmetica, še vedno te premalo spoštujemo! Podobna si muli, ki ogarana in odrgnjena vozari po andaluškem skalovju! Pridna si pri delu, vedno si v skrbeh, da bi se ne podrl kak vogel hiše, da bi mož ne znosil preveč v pivnice, da bi se otroci ne spridili. Malo imaš od življenja, uboga ti mučenica! A tvoja je vendar zasluga, da je tlačena in raztrgana slovenska domovina ostala skupaj! Te domovine prvi steber si ti, slovenska kmetica, ki spiš navadno na slami in pod raztrgano odejo ter ješ, kar možu in otroku ostane.«

Dr. Ivan Tavčar

tako začudeno gledate

Tako začudeno gledate. Vidim, da ničesar na svetu ne razumete, mati! Malo vam bom razložil te stvari, veste, pa kar tako po domače, da se bova bolje razumela, kajne?

Veste, mati, ljudje smo sebični. Marx pravi, v svojem času, seve, da je človek »nase, na svoj zasebni interes in svojo zasebno samovoljo skrčen in od skupnosti ločeni individuum«. (K. Marx, Prispevek k židovskemu vprašanju I. v knjigi K. Marx, F. Engels, Izbrana dela, I. del, Lj., 1969, str. 175). Po »najradikalnejših ustavah« tistega časa je imel človek nezastarljive pravice: enakost, svobodo, varnost, lastnino. Svoboda je po teh ustavah pravica, da sme človek delati vse, kar ne škoduje drugemu, da sme početi vse do neke z zakonom določene meje. »Gre za svobodo človeka kot izolirane, nase skrčene monade. (Str. 173) ... Človekova pravica svobode ne temelji na povezavi človeka s človekom, ampak nasprotno na ločitvi človeka od človeka. (Str. 173)

»Človekova pravica privatne lastnine je... pravica, da samovoljno (à son gré), ne glede na druge ljudi, neodvisno od družbe, uživa svoje premoženje in razpolaga z njim, pravica sebičnosti.« (Str. 173)

»Varnost je najvišji socialni pojem občanske družbe, pojem policije, da vsa družba obstaja samo zato, da bi slehernemu svojih članov zagotavljala ohranitev njegove osebe, njegovih pravic in njegove lastnine.« (Str. 174) »S pojmom varnosti se občanska družba ne dvigne nad svojo sebičnost. Nasprotno, varnost je zavarovanje njene sebičnosti.« (Str. 174)

»Egalite... je zgolj enakost... Liberte (svobode), namreč: da imamo v enaki meri slehernega človeka za takšno na sebi temelječo monado.« (Str. 174)

Kdor razume to, temu je laže razumeti današnje čase. Ali razumete, mati?

»Mhm.«

No vidite! Moj prijatelj Hildigard pravi: Ljudje smo še danes sebični, še danes je naša svoboda nesvoboda, naša pravica uživati rezultate svojega dela pravica sebičnosti. Našo sebičnost varuje policijski aparat. Država se poniža v sredstvo. Ali bi verjeli to? Sicer pa vas zanima bolj, zakaj ste lačni, ne?

Povem vam to še preprosteje. Razlike v lastnini so med ljudmi že od nekdaj. V sužnjelastniškem redu so bile (tam človek še samega sebe ni imel), bile so pozneje v fevdalizmu, kako je bilo v kapitalizmu, veste sami, saj se še spominjate stare Jugoslavije. No, tudi danes so razlike. To je zgodovinska nujnost. Eni imajo več, drugi manj. Zakaj so razlike, je povedal France Černe v Komunistu. Poglejte na naslednjo stran, tam je Katedra v okviru ponatisnila njegove trditve. Je zadel? No, vi se na te reči ne razumete preveč. Naj vam bo to dovolj, da so razlike nujnost in da se same od sebe ne bodo ukinile. Razumete?

»Mhm.«

Sedaj vas seveda zanima, kako ukiniti revščino, kajne? Marx in Engels pravita, ko govorita o dialektičnem nasprotju med proletariatom in bogastvom, v Sveti družini: »Proletariat izvršuje sodbo, ki jo s porajanjem proletariata izreka sami sebi pravitna lastnina, kot izvršuje tudi sodbo, ki jo izreka samemu sebi mezdno delo, s tem ko poraja tuje bogastvo in lastno bedo. Če proletariat zmaga, tedaj s tem nikakor ni postal absolutna plat družbe, kajti zmaga samo tako, da odpravi samega sebe in svoje nasprotje. Potlej izgineta tako proletariat kot njegovo nasprotje, ki ga pogojuje, privatna lastnina. (K. Marx, F. Engels, Izbrana dela, I. del, Lj., 1969, st. 496). »Ker je v izoblikovanem proletariatu praktično dovršena abstrakcija od vse človečnosti, celo od videza človečnosti, ker so v življenjskih pogojih proletariata zbrani vsi življenjski pogoji današnje družbe v svoji najbolj nečloveški stopnji, ker je v proletariatu človek izgubil samega sebe, vendar se je hkrati ne le teoretično zavedel te izgube, ampak ga je nuja, ki je ni več mogoče odvrniti, ki je ni več mogoče olepšati, ta absolutna ukazovalna nuja — praktični izraz nujnosti — prisilila k uporu proti tej nečlovečnosti, zato proletariat more in mora osvoboditi samega sebe« (str. 496).

Enkrat ste že bili zraven, kajne mati? In sedaj so ponovno razlike. Pred dnevi mi je pravil prijatelj Hildigard: Pospeševati moramo razvoj in s tem večati razlike, ki nastajajo, večati bogastvo bogatih in bedo bednih. Po jekleni zgodovinski nujnosti bi nato beda ukinila sebe in s tem svoje nasprotje. Grozno, kaj? Lačni bi morali biti še bolj lačni, siti še bolj siti. Ali še sploh kaj razumete?

»Mhm.«

Bi še kaj radi, mati?

»Kruha!«

Mhm.

Tomaž Kšela

To ni tvoja mati ...

Foto: B. ČERIN

delu čast in oblast!

Samoupravljanje se lahko uresničuje le postopno, kot rezultat organskega razvoja celotne družbe in zlasti njenih proizvajalnih sil ter produktivnosti dela **in pa kot rezultat zmanjševanja razlik v ekonomskem položaju ljudi**, ki ga omogoča stalno povečanje produktivnosti družbenega dela.

(Edvard Kardelj, Beležke o naši družbeni kritiki, str. 93)

»Izkusni kamen socialističnega sistema, ki nastaja, je njegovo stališče do ustvarjalcev« — tako govori eden največjih marksističnih teoretikov našega časa, Francoz Roger Garaudy v svoji knjigi Vsa resnica (MK, Ljubljana, 1971) na strani 71.

Bržkone bo res, da je pomen teh besedi dokaj globlji, kot morda kaže prvi pogled; dva bistvena elementa sta namreč lastna povedanemu: socialistični sistem in ustvarjalci.

Gre za človeka. Za njegove eksistenčne potrebe in dejanske možnosti — za njegov kruh. Tudi črn.

Da, bojim se, da vse prevečkrat pozabljamo pravi pomen parole, ko na ves glas kričimo, češ da revolucija še ni končana; dvoje je namreč možno: da vsebine te misli ne doumemo ali pa da je nočemo doumeti...

Revolucija še traja! Vse dotlej namreč ne bomo mogli govoriti, da je ta proces končan, dokler bomo čitali v časopisu ali poslušali na RTV, da imajo delavke v neki mariborski tovarni borih štirideset tisočakov plače (o dohodkih bi bilo naivno govoriti), na drugi strani pa poznamo direktorje s poklicnimi šolami, milijonskimi »osebnimi dohodki« in propadajočimi podjetji!

Vse dotlej, dokler ne bo vsaj delček lepo zvenečih resolucij in predlogov dobil svojo materialno podlago, ko se bo delavec resnično »spojil« s proizvajalnimi sredstvi, ko bodo dane vse možnosti za učinkovitejšo sprostitev ustvarjalne sile delovnih ljudi, ko bo delovni človek resnično »upravljalec in ustvarjalec hkrati«, vse dotlej o diktaturi proletariata ne bo kazalo razpravljati!

Prizadevati si moramo, da bo tudi za tistega člana naše skupnosti, na katerega rokah se bohotijo žulji in katerega delovna obleka je prepojena z znojem, »življenje res vredno življenja« — ko bodo tudi njegovi otroci imeli priložnost obiskovati univerze, ko se bo tudi on lahko odpravil na izlet z lastnim avtomobilom...

Veliko upanje, ki prežema skorajda slehernega izmed nas, je današnji II. kongres samoupravljavcev v Sarajevu. Z zadoščenjem in radostjo v srcu bomo pozdravili njegove sklepe, če bomo ugotovili, da so resnični odraz gigantske sile, samoupravljajočih članov naše družbe — našega delavskega razreda.

Nič namreč ne bi bilo bolj iluzornega kot to, če bi se poizkušali omamljati z lovorikami doseženih uspehov samoupravljalske prakse in pri tem poudarjali oblast delavskega razreda, istočasno pa bi napak sestavljeni pravilniki o delitvi osebnega dohodka v gospodarskih organizacijah razdeljevali družbo na eni strani na sloj ljudi, ki bi jih zlahka poimenovali »zametki buržoazije«, na drugi strani pa bi delovnega človeka pahnili v položaj mezdnega delavca.

Spričo vsega tega naj poudarim: naša nadaljnja perspektiva se kaže predvsem v brezkompromisnem boju, v katerem bo naš cilj prevzgojiti samega sebe; to pa bo ustvarljivo šele potem, ko bo naš boj temeljil na ideji: »Vse za človeka!«

— in ne le kot sedaj: »Vse za Človeka!«

Pravi, neposredno živeči delovni človek, ki ga srečujemo sleherno jutro, ko hitimo na predavanja, mora biti cilj naših prizadevanj!

Šele takrat bo namreč vzklik: »Človek — naše največje bogastvo!« dobil pravi pomen, pravi smisel...

Jože Zagožen

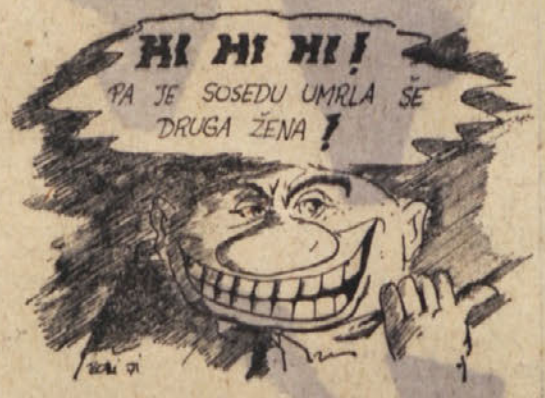

Ko je bog vprašal Slovenca, kakšno željo ima, mu je odgovoril: »Naj sosedu koza crkne!«

pota naše sodobnosti

Kadar nas kaj boli, stokamo. Stokamo po časopisih, na radiu, v mesnici.

— — —

Pravimo, da so razlike v gmotnem položaju nujne, da se stanje delovnih ljudi nujno mora diferencirati glede na družbeno delitev dela. V socializmu srečujemo na vsakem koraku neupravičene in po odločni akciji opominjajoče nepravilnosti. Napaka, porečete: ne gre enačiti socialnih razlik, ki so otrok razvoja, in nepravilnosti, ki spremljajo vsako družbeno ureditev. Da. Pri nas se ti dve alternativi združujeta. Berite Našo temo v Komunistu (pred dvema mesecema), ki govori o neupravičenem bogatenju in korupciji.

Kolikokrat mi je delavec potožil, da je danes vse drugače, kot si je predstavljal med NOB. Človek je neizobražen, njegovo umevanje ne more obseči in razumeti trditve, da je vse to nujno zlo, ki ga bomo lahko nekoč premagali. Po celourni razlagi me je nedolžno vprašal: zakaj preživim jaz dopust s koso ali motiko v roki, moj sosed pa smuča na morju? Nisem mu mogel odgovoriti, da zato, ker on ne zna smučati.

— — —

Kadar govorimo o socialnih razlikah, smo večinoma neprizadeti. V redu, obiskali bomo Haloze, poslali bomo nekaj starih cunj na Kozjansko. V isti sapi se nam posveti, da rešitve morajo biti sistemske, ne parcialne. Takrat pa dvignemo roke in pravimo, da ta razsežen problem mora razrešiti državna oblast. V trenutku pozabimo na kakršnokoli samoupravno obliko, na soustvarjanje rešitev. Takrat, ko je treba opraviti z nekakšnimi problemi (zdaj že govorimo tako), pooblastimo državo. Engels, kakor da bi predvideval tolikšno neumnost, je v Anti-Dühringu zapisal: »Država je bila oficialni reprezentat vse družbe, bila je izraz te družbe v vidni korporaciji, toda bila je to le v toliko, kolikor je bila država onega razreda, ki je sam za svoj čas zastopal vso družbo... Če bi končno postala zastopnica vse družbe, bi bila sama po sebi odveč. Če ne bi bilo nobenega družbenega razreda, ki bi ga bilo treba tlačiti, če so z razrednim gospostvom in z bojem za posameznikov obstanek, ki temelji v dosedanji anarhiji v produkciji, odstranjena tudi nasprotja in nasilja, ki izvirajo v njej, ni ničesar več, kar bi bilo mogoče tlačiti, kar bi potrebovalo posebno tlačilno oblast, državo. Prvo dejanje, kjer država res nastopa kot zastopnica celotne družbe — zavzetje proizvajalnih sredstev v imenu družbe — je obenem tudi njeno zadnje samostojno dejanje kot države. Posezanje državne oblasti v družbene razmere postaja od področja do področja odveč in zaspi samo od sebe. Namesto vlade nad ljudmi se pojavi upravljanje stvari in vodstvo produkcijskih procesov. Država ni ‚odpravljena', temveč ‚odmre'.« (F. Engels: Anti-Dühring, založba Nova knjiga, Ljubljana 1933)

— — —

Želim zbuditi v ljudeh tisto prepričanje, ki nam je dalo moči za obnovo domovine takoj po vojni, in angažirati komuniste. Odločnosti komunistom ne manjka: toda pretopa in premalo udarna je. Večkrat zvitorepimo in skrivamo karte. Zakaj le? Fourier je rekel: »V civilizaciji izhaja siromaštvo iz samega blagostanja.« Dialektika in kaj še? Civilizacija se vrti v krogu, prihaja v kontradikcijo. Doseže »vedno nasprotje tega, kar hoče doseči ali kar trdi, da namerava doseči.« (F. Engels, prav tam) Ker vodstvo je takšno, kot si ga je ljudstvo izbralo, takšno, kakršnega si zaslužijo samoupravljavci.

Družbeni dogovor, vsaj v takšni obliki, kot je običajno sprejet v današnjih dneh, ne more rešiti stanja. Ni sankcioniran, oster, odločen, otipljiv.

Pomanjkljivosti našega sistema nagrajevanja ne moremo odpraviti z družbenim dogovorom. Preprosto zaradi tega, ker ga družbeni subjekti kljub razpravam ne jemljejo resno. Zveza komunistov bi tukaj morala odločneje nastopiti in zahtevati resnično nagrajevanje po delu.

— — —

Slavko Podmenik pravi: »Zmerom je nujno spodbujati z dobrinami. Toda kakšna bo in kako bo delovala ta vrsta spodbude, je odvisno od značaja odnosov, ki jih ljudje doživljajo, ko se združujejo pri delu. Zato npr. danes nekateri uradniki, ki bolj doživljajo odnose individualističnega, hierarhičnega boja za eksistenco in položaj, vidijo in upoštevajo kot spodbudo samo višino dohodka ali kvečjemu še višino funkcije ali izobrazbe... Takšni uradniki zanemarjajo merjenje stvarne učinkovitosti lastnega in tujega dela in ugotavljanje osebne odgovornosti.« Denar? Miselnost? Govorimo lepe besede, ničesar pa ne storimo za realno vrednotenje svojega dela; zaobsegamo splošnosti, a brez haska.

Takšna je sklepna misel Slavka Podmenika v brošuri Za učinkovitost ZK.

»... DEJSTVO, DA LJUDJE, KI IMAJO SICER NA PRETEK MATERIALNIH DOBRIN, VISOK STANDARD, VISOKE DOHODKE, NIMAJO ŽE ZATO NUJNO TUDI POTREB, INTERESOV... ZA HUMANE, ENAKOPRAVNE ODNOSE.«

(S. Podmenik, prav tam)

Dušan Zbašnik

oh, srečni spreobrnjenci!

»Kaj je tvoj cilj v filozofiji? — Da pokažem muhi izhod iz muholovke.«

(L. Wittgenstein: Filozofske raziskave)

Ideologija, spreobrnjeni solipsizem 20. stoletja, ki je na pragu zmerom napačne zavesti, ki se stereotipno polašča predsodkov, ideologija, sprememba zavesti v poli-zavest, v polemično in politično, hkrati pa polimorfno zavedanje, ta ista ideologija navzven res morebiti pokaže revolucionarni nihilizem in filozofično preosnovo med družbenimi spremembami, vendar kljub temu ali pa prav zategadelj ne more izhajati zgolj iz zrenja na svet, saj bi to pomenilo, da je poistovetena z zrenjem na svet, z vsem, kar je ali more biti takšno, kakršno je v času in prostoru; to pa zdaj prejudicira mobilnost množic, ki niso in ne morejo biti eno, mobilnost socialnih, narodnostnih, političnih, partijskih, potrošniških, revolucionarnih, industrializiranih, meščanskih ali proletarskih skupnosti, tako da te množice vzgibajo v svojih tokovih — kaj? — moč prevlade smrti nad modeli življenja; ideologija spreminja na ta solipsistični način množični modus vivendi v konfuzno mišljenje, ki po svojem bistvu niti ni mišljenje, saj je zgolj vztrajanje v dogajanju, nikar zgodovina. S tem ko bi priznali le novoveško zgodovino v vsem njenem racionalnem in revolucionarnem skustvu, zanikali pa bi apriori ves razvoj pred nami, bi morali postati ali božji stvaritelji ali idioti. Kajti razvoj ni samo tisto, kar je pred nami, temveč predvsem to, kar nastaja iz onega, ki je bilo pred onimi. Je ideologija tako zavest o oblasti posameznih držav, ki jim bi lahko zdaj rekli svet? Je to ta humanizirani, politični, revolucionarni svet? Gotovo, človeštvo se je odvadilo misliti, da bi si izostrilo okus za državotvornost. Oblast ne more biti množična, ni pooseblјanje množic, vse prej je le množično poimenovanje ene in iste moči. Etatizem in kapital, to je bil nekoč začetek razredne borbe, začel pa se je s tistim mirnodušnim klicem: »Nazaj k naravi,« kar je skoz razredno fanatično borbo pomenilo pravzaprav: Nazaj h giljotinam! Novoveška misel oziroma mišljenje ni več utemeljeno z umom, ni več subjekt zrenja na svet, temveč je to vsekakor izum. Politika — državotvornost je v tem stoletju omenjeni modus vivendi: kapital — etatizem, delo je iz svoje mezdne fizične omejenosti zaseženo z laboratoriji in novimi zamislimi (ki še zdaleč niso starogrške ideje), prevrednotenje vseh vrednot ni več prevrednotenje vseh vrednot, ampak je zdaj vrednotenje prevrednotenja, torej relativna ocena vrednosti. Logika socioloških raziskav je obrnjena proti sebi, žive moči lahko razumemo tako ali drugače, vse je odvisno od cene in ocene, od kapitala in etatizma. Ta navzoča neposrednost pa se vsiljuje vendarle kot samosvoja ideologija, kot izbruh »spreobrnjene« zavesti, torej kot množica spreobrnjencev, ki so zmerom, pač glede na družbeno moč, večni spreobrnjenci. Ni več zmagovalcev ne premagancev: so samo še spreobrnjenci. Kajti ni več vrednot, ampak so ocene. V imenu ocen pa je mogoče ponarejati zgodovino in spreobrniti kapital v socializem, ali obratno. Da se razumemo: množice sprejemajo, ne kritizirajo. Množice zadobijo moč, se moči polastijo šele takrat, ko se jim bliža smrt, ko se spreobrnjenost več ne splača. Kajti splača se živeti, za vsako ceno, pa naj bo to tudi vegetiranje. Gotovo pa je takšno ideološko vegetarijanstvo spet nov izum, nova zamisel, da bi bili siti človeškega mesa tisti, ki se poimenujejo z vrednotami. Vrednote so v tem času smrtonosne. Zaupanje je zgrajeno na ostrini giljotine, kristalizira se v množico odsekanih glav, smejočih se ust, ki so za večno onemela: izum spreminja tako zgodovino iz hipa v hip, je le trenutek; če bi proletariat, ta ptiček brez gnezda, našel tisto družbeno vejo, ko bi ne bil več proletariat niti delovna ptica selivka, tedaj bi osredotočena moč kapitala in etatizma uničila imanentni solipsizem, dopusten bi bil znova dvom do absolutnih vrednot.

Razlike med politiko in ideologijo, med patriotizmom in domovino, med materinstvom in materami, med narodnostjo in narodom..., so postale že tako sarkastično očitne, da je treba vztrajati v hipnosti. Iz krščanske ljubezni do bližnjega se je socializem spreobrnil v tovarištvo, kapitalizem v demokracijo; starogrški suženj je bil v lasti gosposke, sodobni delavec je spreobrnjeno v lasti kapitala; starorimski imperium magnum je zdaj spreobrnjeni vzhodni in zahodni imperializem. Če je vse spreobrnjeno, je mogoče zanikati zgodovino, kajti zgodovina je v razmerju do družbene moči, je v zmagi, ne v premaganosti! Nosilni steber zgodovine je tako postala ideologija, ko je stara družba sama potegnila vrvico in si giljotinirala glavo. Čas je — kot se dozdeva — odvisen od struj, tokov, mobilnosti množic in oblasti, ni več absolutni čas, torej živimo v časih nenehnega spreminjanja, ko se niti sami ne zavemo, kdaj smo spreobrnjeni, kdaj sprejmemo ideološke koncepte. In medias res, te stvari niso več izdelki, ampak so ocenjene vrednosti! Njihova signifikacija obsoja človeštvo na življenje. Ali je npr. VKP boljševikov kot potvorba sovjetske zgodovine le dokument moči? Je deklaracija o človečanskih pravicah zasmeh fanatizmu in ne nasprotno? Je Trocki kot radikalec klonil pred Stalinovim kultom, tako da bi naj moč smrti nad življenjem zmagala življenje intelekta in napredka? Napredek, to je nenehna prihodnost, je opozicija žive oblasti nad mrliči. Če bi vladal absolutni napredek, bi morali biti na oblasti dojenčki. Dojenčki so namreč že zametek velikih narodov — ideologija jih spreobrne kasneje, v šolah, na delovnih mestih, na položajih. To natančno označevanje moči ukinja: Trd bodi, neizprosen mož, jeklen... Danes nam vladata metodologija in izkustvo, spreminjajo nas kupoprodajne pogodbe, družbene pogodbe?! »Povsem je v resnici nesporno, da je stanje višjega sloja delavskega razreda, še posebej tistih, ki se imenujejo stahanovci, občutljivo poboljšano v preteklem letu... Ob isti priložnosti je odkrito, kako malo dobrin je pristopno navadnemu delavcu. So celo takšni, ki dobivajo več od 2000 rubljev, medtem ko delavci nižjih kategorij dobivajo večkrat manj od 100 rubljev.« (Leon Trotski: La Révolution trahie, 1936.) Sloji delavskega razreda torej niso bili več enotnost delavskega razreda, ampak na eni strani (v ZSSR pod Stalinom) kult osebnosti in idejnoideološki fanatizem, po drugi pa razmerje v diferenci med mezdo in kapitalom. Gotovo bo v prihodnjem tisočletju še mnogo mogočih ideologij, političnih manevrov, novih izumov, zamisli, novih laboratorijev človeštva. Ta gotovost pa je že naša skepsa, ker se lahko naš »mnogo« spremeni v množice, torej v vzročnost prisile in nasilja. Pred revolucionarnimi avanturisti čaka evolucionistično izgnanstvo v vesolje. Ta science fiction pa sočasno ohranja dvom v napredek zavesti, čeprav se bodo spremenile njene oblike. Kajti, ko bi vladala svetu in človeštvu le izkustvo in naključje, tedaj bi v obči splošnosti tudi opice lahko razumeli kot človeštvo, čeprav ne obratno. Mišljenje ne sme biti, ne sme postati pogojni refleks!

vladimir gajšek

dr. france černe:

ali je in kdaj je lastnina »tatvina«?

Od kod potem lastnina kot razlika v trajni razpolagalni pravici ljudi nad bogastvom dobrin?

Lastnina nastane:

1. če je dovoljeno dedovanje oziroma če ni visoko obdavčeno, s čimer se že otroci rodijo revni in bogati; diferenciacija pa se zaradi takšne začetne razlike celo iz leta v leto veča zaradi kapitalizacije premoženja;

2. če je dovoljeno, da ljudje izkoriščajo svojo večjo naravno sposobnost (inteligenco) v prid privilegirane delitve dohodka ali pa sposobnosti, pridobljene z izobrazbo, o čemer sem že govoril;

3. zaradi privilegiranega položaja ali funkcije ljudi v družbi;

4. z diferenciacijo, ki jo izvaja, npr. država sama z različnimi diferenciranimi ukrepi (npr. enim podjetjem zamrzne cena, druga pa si alimementirajo visoke dohodke iz prosto oblikovanih cen itd.);

5. če je neurejen sistem delitve dohodka (npr. pri nas);

6. če eni žive od dohodka iz naslova delovnega razmerja, drugi pa od dohodka, pridobljenega iz poslovnega prometa;

7. če je dovoljeno, da ljudje profitirajo na račun razpolagalne pravice s kvalitetnejšimi naravnimi viri (npr. zemljišče, gozd itd.);

8. na podlagi zaposlovanja tuje delovne sile in neplačevanja dela teh delavcev po tem, kar bi jim pripadalo po poslovnem dohodku;

9. če je dovoljeno pridobivanje premoženja s poslovno podjetniško in špekulativno dejavnostjo;

10. če je možno »nalagati« lastnino (realno premoženje ali denar) v pridobitne posle s prinašanjem presežne vrednosti (obresti dobička) brez dela;

11. če gre za denarno gospodarstvo, da ljudje najemajo kredite, pa jih odplačujejo na zelo dolgi rok z razvrednotenim denarjem na račun drugih, ki tega ne delajo;

12. na kriminalni način (dinarske in devizne podkupnine, kraja družbenega premoženja, devizne in druge špekulacije, davčne utaje, umetno visoke zaračunane kilometrine in dnevnice itd.).

Prostor v današnji rubriki prepuščamo dijakom srednje tehniške šole v Mariboru. Bogdan J. Lipovšek prvič objavlja, s pisanjem pa se ukvarja že dalj časa. V njegovih pesmih lahko zaslédimo močne ideje in prispodobe.

Rojstvo in Nočna straža sta dve perorisbi Silva Popoviča. Silvo ni neznan slikar; to je dokazal tudi s svojimi razstavami v Celju in Slovenj Gradcu, pripravlja pa še dela za razstave v nekaterih drugih večjih slovenskih mestih. Njegova dela so bila vedno toplo sprejeta.

Vre
v krogli primitivizma
Brezmejnost ekstaze in
strasti
ugasne
še zadnjo iskro
razuma
Takrat blisk
grom in smrad po žveplu
izpod kopit
Apokalipse
ki steptajo bastarde
v izobilju živeče pankrte
še globlje
v žrelo minevanja.

Bogdan J. Lipovšek

malo resnice - z molitvijo proti kalvariji

I

Stala sva na vrhu Piramide. Lahen veter se je poigraval z njenimi lasmi. Kako lepi, kako čudoviti lasje! Zagrebel bi glavo v to čudovito vihranje in spal do večnosti. Potem sem sanjal in zvezde so mi že obljubljale neskončnost, ona pa se me dotakne in pravi: »Pojdiva, čas je.« Že... že, kakor v snu odgovarjam. Poljubim jo. Torej na pot.

II

Kajti nekje je tudi neskončnost nedokončana. Toda včasih le slišimo daljave, v svetlobo bežeče. Kam naj se obračamo? Koga naj čakamo?
— Ljubi moj, bodi samo moj in pozabi na iskanje. Saj je dovolj zraka in preveč neskončnosti, da bi jih vse razumeli. Bila sem prijetna skrivnost, našel si jo. Bila sem hrepenenje na duši, izpolnil si ga. Ljubi moj, bodi samo moj, ljubi moj, čas vedno beži. čas neprestano beži mimo pozabljenih poljubov. Torej na pot, da ne zamudiva krasnih trenutkov.

III

Ti si moja največja skrivnost. Razkrivam te sproti, pa se vedno spreminjaš. Spreminjaš se v dan in spreminjaš se v noč in močnejša si od dneva, zato pozabljam na temne sence na razboleli duši in ne mislim na noč. Srce je sprejelo tvoje bežno iskanje, globoko v sebi pa išče korenine dobrega in povračilnega zate.
To je njegova pot in ti si srečno razpotje na duši. Torej na pot, ker kdo ve, kje in kako večno počivališče čaka na tiho sprejetje

IV

Tu sva se torej ustavila. Ne bi mogel reči, da je vsa ta romantika v hipu prevzela najini duši, vendar sva — korak za korakom — vedno bliže vrhu. Naslonila mi je glavo v naročje in šepetala, kako da ne ve, če me ljubi in da naj bo, kakor je, ker če sva že tu, najbrž že mora biti tako.

Nisem hotel prelomiti tako negotovega hrepenenja, zato sva legla v travo in čas in življenje sta naju prešla za nekaj trenutkov. Potem je še rekla, kako vidi čuden oblak na obzorju ter da jo je strah, ker jo spominja mrtve Hirošime iz filma O, Hirošima, ljubezen moja. Ko naju je kmalu pozneje prekril mrak vse tja do večera, je noč vsrkavala najino prošnjo vseh zaljubljencev tega sveta v komaj pritajeno molitev. Del te molitve sva šepetala, tesno objeta, na glas:

Ti, ki si večni, kdorkoli si že, ki bediš nad našim Soncem ter druga Osončja varuješ v neznani neskončnosti, naredi, da se bodo otroci rodili za življenja, bela in črna in druga, kajti človek v oholi neumnosti mnogokrat pozablja na srečne zaljubljence, ko ostari. Moj bog, človek vedno ostari. Moj bog, daj da bo spregledal. Moj bog, usliši najino molitev. Moj bog, daj, da ne bo prepozno!

Ona je še rekla Začetek-ne Amen jaz pa sem se obrnil proti Kalvariji, kjer so zaljubljenci, podobni kresnicam, šepetali isto molitev. Nato se je noč ohladila do žarečega sna, midva pa sva odšla v zadnjo igrivost tega čudnega stoletja — na zaljubljeno potovanje do polnoči.

Stanislav Anžel

nekaj o življenju na gimnaziji miloša zidanška

Omejil se bom na delo literarne in likovne skupine ter na delo kluba OZN. Literarno skupino vodi prof. Nada Gaborovič, likovno prof. Vlasta Tihec-Zorko, klub OZN pa prof. Smiljan Petrovič. Na gimnaziji M. Zidanška vsako leto podelijo Prešernove nagrade za literarno, likovno in glasbeno delo ter umetniško fotografijo. To leto je razpis doživel velik odmev, saj je bilo oddanih največ del.
V literarni skupini sta bili podeljeni dve prvi nagradi, in sicer Miladi Kalezič ter Teodorju Lorenčiču. Tri nagrade so bile podeljene tudi v likovni skupini. Prejeli so jih: Jože Kuhar, Bojan Postružnik in Slavko Delalut. Prvo nagrado za glasbeno kompozicijo je prejel Marjan Logar, za umetniško fotografijo in poezijo pa je Tomaž Dimic prejel veliko Prešernovo nagrado.
16. februarja 1971 je literarna skupina priredila v Klubu mladih literarni večer z glasbo, ki je uspel. Sedaj pripravlja za literarno-glasbeni-likovni maraton, ki bo 16. aprila 1971 na gimnaziji M. Zidanška. Sodelovali bodo tudi dijaki Šubičeve gimnazije iz Ljubljane, Žarko Golob in Igor Plohl.
Likovniki gimnazije M. Zidanška pa so pripravili razstavo nagrajenih likovnih del. Vodilno mesto zavzemajo skulpture. To so abstraktne konstrukcije iz različnih materialov in tehnik (kovine-varjenje, mavec, les).
Posebnost je delo Jožeta Kuharja. Predstavil se je z velikimi skulptoslikami, pri katerih posamezni elementi plastično izstopajo.
Razstavo si je ogledala delegacija iz Kraljeva, ki se je pred kratkim mudila v Mariboru in jo zelo pohvalila. Ko pa so gostje iz Kraljeva izvedeli, da so to nagrajena dela Prešernovega natečaja, so idejo sprejeli in uvedli bodo vsakoletno podeljevanje nagrade tudi v Kraljevu. Hkrati je bila razstava kluba OZN Klub OZN je ena najboli delovnih organizacij na šoli. Člani sodelujejo s Šubičevo gimnazijo iz Ljubljane in ostalimi mariborskimi klubi ter nameravajo svojo dejavnost razširiti celo na mednarodno področje.

Teodor Lorenčič

negiranje ali hippyzem

Moderno je v naši srednješolski družbi negirati vse, kar nam kot izkušnje in resnico podaja starejša generacija. Tako je med nami vedno več mladih, ki zanikajo pomen umetniškega ustvarjanja. To se kaže pri večini v mišljenju in priljubljenosti različnih smeri v filmu, literaturi, glasbi. Vedno več je med nami ljudi, zaljubljenih v westerne (ravno tiste, kjer je največ mrtvih; bolj je film narejen šablonsko, boljši se jim zdi). Vedno bolj je v číslih lahka zabavna glasba, ki niti malo ne spominja na umetno, ker so besedila vedno bolj bedasta, melodije pa so produkt šablonske proizvodnje nekaterih »skladateljev«, ki si prisvajajo monopol v popevkarski glasbi.
Gledališče jih utruja, raje gledajo »Cik-cak« na televiziji, »ker je zanimivejši«. Zanimivejša je tudi »Vajat Erp« literatura, kjer je glavni junak vedno črno oblečeni »kavboj lutalica«. Še in še bi lahko našteval.
Vendar umetnost ni edino, kar mladi negirajo. Zavreči hočejo vsa osnovna pravila, kot so: osebna last, kulturno izražanje, resnica, nehinavščina... Vedno bolj prihaja v navado izrek: »Človek človeku zver«. Prijatelj bodi prijatelju, dokler ti je koristen; dekle poznaš, dokler je ne »naklopfaš«; ti si edini genij med vsemi, zato si lahko dovoliš več; bog je sebi prvemu naredil rit; če ti dekle ne da, je starokopitna devica; ljubica ti mora biti zvesta, tebi pa to ni treba (ti ne moreš z drugo zanositi!).
Vsa ta pravila so zelo zanimiva za proučevanje, žalostna pa za tistega, ki jih osvoji kot sveto resnico in edino pravilno pot. V naslovu sem napisal »Negiranje ali hippyizem«, kajti tudi hippyi hočejo zavreči vse staro, pozabljajo pa, da bi morali postaviti v zameno kaj drugega. Naši mladinci so to sicer naredili, morali bi pa vedeti, da sta kultura in morala važna sklopa, ki držita človeštvo na višji ravni od živali.

Žarko Golob

ekskluzivni intervju

s predsednikom skupščine občine Maribor Mirkom Žlendrom

moje življenjske resnice

Kdo je Mirko Žlender, mož srednjih let in z jekleno sivimi očmi, ki se zdaj navdušeno zdaj nekoliko resignirano smehljajo, kdo je človek, ki ga pozna malodane ves Maribor? Je temeljen in vztrajen le na zunaj ali pa tudi do samega sebe? Kje se porajajo načrti, želje, snovanja, kaj je življenjska pot in kaj življenjska resnica? Vsekakor bi bilo napak pričakovati, da je mogoče svet zapreti z enim samim pogledom, z enim samim utripom očesa, z enim samim dokončnim odgovorom. Zato je treba omeniti, da nosi vsakdo svojo usodo na lastnih plečih.
— Kako ste doživljali svoje subjektivne in objektivne odnose do sveta, je bil to smiselni upor proti krivicam? Znani ste kot presenetljivo trezen in odločilen človek. Kako bi orisali svojo življenjsko pot?
M. Ž.: Rodil sem se 21. 10. 1924 v Bučkovcih pri Mali Nedelji. gimnazijo sem končal v Ptuju. Doma nas je bil šest otrok, oče pa je bil upokojeni orožnik z nizko pokojnino. Bil sem najstarejši sin in rekel sem mu: »Daj mi sto dinarjev na mesec pa grem študirat.« Teh sto din sem porabil za hrano, sicer sem pa inštruiral. Tako sem doživel vojno in ker nisem hotel biti Nemec, ker nisem hotel v nemško vojsko, sem se zaposlil na Dunaju — na železnici. Postal sem najmlajši prometnik. Deloval sem proti nacizmu. Gestapo me je spomladi 1942. leta odkril in aretirali so me. Potem so me v Berlinu postavili pred Volksgerichthof (Ljudsko sodišče) zaradi veleizdaje Tretjega rajha. Tako sem bil kot mladoletnik obsojen na deset let zapora; kazen sem presedel v raznih zaporih, nazadnje v Lanzbergu pri Augsburgu. Tam so nas Amerikanci 27. 4. 1945 osvobodili. Potem sem se vrnil.
— V sebi ste takrat gotovo imeli mešane občutke in pojmovanja o življenju, smrti, o narodu, politiki, ideologiji itd.
M. Ž.: Da, to so bile male tragedije. Bil sem človek, odmaknjen od domovine, pa sem se z idealizmom lotil političnega dela, a sem se še pravočasno umaknil.
— Zakaj?
M. Ž.: Avgusta leta petinštirideset, ko so bile manifestacije za Trst, sem prišel v spor s političnimi strukturami v Ptuju. Takrat sem bil predsednik dijaške organizacije in naročili so nam, da moramo manifestacije dekorirati s Stalinovo sliko. »Če bi bil Stalin odločnejši, bi bil Trst naš,« sem jim zabrusil. Ugotovil sem bil namreč, da so se v naš aktivistični kader vrinili nekdanji »nacki«, a so mi očitali, da jim uničujem najboljše aktiviste. »Če je temu tako, jaz nimam tu kaj iskati!« sem odvrnil in se umaknil v Ljubljano. Tu sem 1949. leta doštudiral; dve leti sem bil sodni pripravnik na tožilstvu. Z advokaturo sem začel v Mariboru. L. 1962 sem postal predsednik občine Maribor-Center, l. 1966 sem bil imenovan v IS SRS, l. 1967 pa sem ponovno postal predsednik združene občine Maribor. To je kratka biografija, polna oscilacij.
— Mnogo ste doživeli. Socialistični humanizem — kaj vam pomeni? Bi povedali definicijo?
M. Ž.: Biti pošten in kritičen do sebe in do drugih.
— Kaj pa funkcija?
M. Ž.: To sem kot odvetnik verjetno opravljal z večjim zadovoljstvom, ker sem lahko ljudem, ki so bili prišli v kolesje takrat dokaj ostre politične mašinerije, večkrat uspešno pomagal. Kot predsedniku mi je to težje, ker so te možnosti neposredno bolj omejene, in tudi zato, ker je v občini verjetno dosti takšnih, ki bi bili potrebni kakršne koli pomoči.
— Kako je, če se zamislite vase? Kaj je vaša resnica?
M. Ž.: Težko je reči. To je gotovo moja preteklost, ko sem kot mlad študent občutil vrsto krivic na lastni koži — socialne krivice v stari Jugoslaviji in nacionalne v času okupacije. Živim v prepričanju, da me je ta trda šola izoblikovala, da imam svoj lastni pogled na ta svet, ki se lahko ujame s takšno ali drugačno ideologijo. In temu spoznanju bi želel ostati zvest.
— Torej pojmujete napredek človeka v družbi kot časovno bistveno komponento?
M. Ž.: Vsekakor. To bi preprosto povedal tako: NAPREDKA NE MORE V DRUŽBO OKTROIRATI NOBENA IDEOLOGIJA; ideologija, ki zasleduje neko relativno pravičnost, lahko pripomore k hitrejšemu osveščanju ljudi, človekove zavesti in njegovega spoznanja sploh, ne more pa tega nadomestiti.
— Kaj ste bolj: ideolog ali politik?
M. Ž.: Ne bi rad bil niti eno niti drugo, pač pa človek, ki skuša z nekaterimi konkretnimi političnimi dejanji in s svojim delom približati življenjski resnici — ideologijo.
— Tako je za vas najpomembnejša življenjska resnica?
M. Ž.: Prav gotovo!
— A vaša življenjska resnica je resnica prehojene življenjske poti. Kako pa odseva ta resnica znotraj funkcije?
M. Ž.: Takole bi odgovoril: kot predsednik občine nisem tak idealist, da bi lahko v celoti vtkal svoje življenjske resnice v politično usmeritev mesta. Prvič ne zato, ker so zahteve, ki jih čas pred občino postavlja, dosti preobsežne, drugič pa ne zato, ker to predpostavlja sodelovanje z ljudmi enakih pogledov. Le-te pa je težko ugotoviti. Potrebna je realna ocena in samooçena.
— Mesta so ustanavljali moški. Kako je danes s tem?
M. Ž.: Najbrž je težko ugotoviti, kdo je mesto vodil ali uredil. Danes je življenje med seboj tako prepleteno, da ga osebno posameznik ne more obvladovati. Mislim, da je to še bolj vidno na Zahodu kot na Vzhodu, saj ni najbrž nikjer osebe, ki bi lahko bila tako popolna, da bi sprejemala odločitve na različnih področjih javnega življenja. Tu gre za urbanistične, kulturne, gospodarske, vzgojne probleme in vprašanja. Vse se v mestu mora uresničiti in ne bi si upal trditi, da bi lahko bil jaz ali kdo drug na mojem mestu tako vsestranski, da bi obvladoval ta vprašanja osebno.
— Kot nasprotje liku moškega postavljamo Slovenci nenehno idealizirani lik matere-žene, ki pa je imel in še ima svoj mit.
M. Ž.: Ta mit bo odpravljen kljub številnim deklaracijam o enakopravnosti žena šele takrat, ko bomo tako bogati, da bomo lahko ženo-mater razbremenili dnevne skrbi za otroka in svojo družino. Mislim, da tega še nismo uresničili.
— Vendar pa imate svoje projekte. Kakšni so? Kaj imate pred seboj?
M. Ž.: Kot župan — ali kot Žlender?
— Kot predsednik in oseba. Saj to je menda neločljivo, čeprav ločeno.
M. Ž.: Osebno verjamem v korist rotacije in zato se želim, sledeč slovenskemu reku Kar se Janezek nauči..., slej ko prej podati v svoj poklic.
— Kaj pa si želite?
M. Ž.: Vem, da vseh hotenj, tudi ko bi živel sto let, ne bi mogel uresničiti. Moje delo bo usmerjeno v to, da se Maribor v Sloveniji ustrezno emancipira. To pomeni, da bi želel nekaj prispevati k hitrejšemu ekonomskemu in duhovnemu napredku tega mesta. To je sicer težka naloga, ker je Maribor obremenjen tako miselno kot materialno s težko dediščino preteklosti. Če govorim o miselni obremenitvi, imam v mislih širšo mentaliteto, ki vlada v mestu in tudi v Sloveniji, češ: Maribor je industrijsko-proletarsko mesto, sposobno samo za proizvodnjo, ne pa za kulturo in duhovno življenje. Materialno je izhod tudi trgovina. Vse to ima svoje korenine v zgodovini mesta, ko so še v nedavni preteklosti poleg redkih posameznikov večinoma oblikovali kulturno in duhovno podobo mesta tujci z močnim kapitalom. V materialnem pogledu je obubožanost mesta evidentna, saj še večino delovnih mest tvorijo že več desetletij stare proizvodne naprave, ki niso akumulativne.
— To je le en model gospodarstva, so pa še drugi, mar ne?
M. Ž.: Da, ta neuravnana gospodarska struktura v bistvu zavira eksplozivnejši napredek mesta.
— In kibernetika, ali gremo vštric s svetom? Kakšne so perspektive za njeno uveljavitev pri gospodarskem načrtovanju?

M. Ž.: Evidentna je tehnološka zastarelost celotnega jugoslovanskega gospodarstva. Kibernetika pa predstavlja zame vrhunec sodobne proizvodne tehnike in je najbrž težko pričakovati enkraten kvalitativni skok iz doslej primitivne proizvodnje v kibernetiko.
— Mislite to nemara tako, da se beda filozofije spreminja v filozofijo bede?
M. Ž.: Vi me zdaj apostrofirate; nisem tako mislil. Želel sem pojasniti le to, da je do kibernetike treba priti preko evolucije, ne pa z mehanično prestavitvijo najbolj popolnega v povsem nepopolno.
— Tu je še ideologija, funkcijsko povezana s politično ekonomijo, gospodarsko problematiko, celo s socialnim vplivom napredka.
M. Ž.: Zelo lepo bi bilo, če bi se ideologija uveljavljala z ravnanjem, obnašanjem delovnega človeka. V opravičilo sedanjega stanja pa bi navedel, da je zavest delovnih ljudi še nižja, kot je potrebno, da bi postala resnica, kar pomeni, da se ideologija zdaj uveljavlja prek političnih struktur bolj kot po ekonomskih strukturah, včasih celo s pomočjo državnih organizmov.
— Torej trdite, da je proletarska revolucija permanentna, permanentna znotraj družbenih moči?
M. Ž.: Vsaka revolucija mora biti permanentna; revolucionarno gibanje, ki se ustavi, pride v miselno in politično krizo, v stagnacijo, ki potem lahko brezpogojno povzroči — drugo revolucijo.

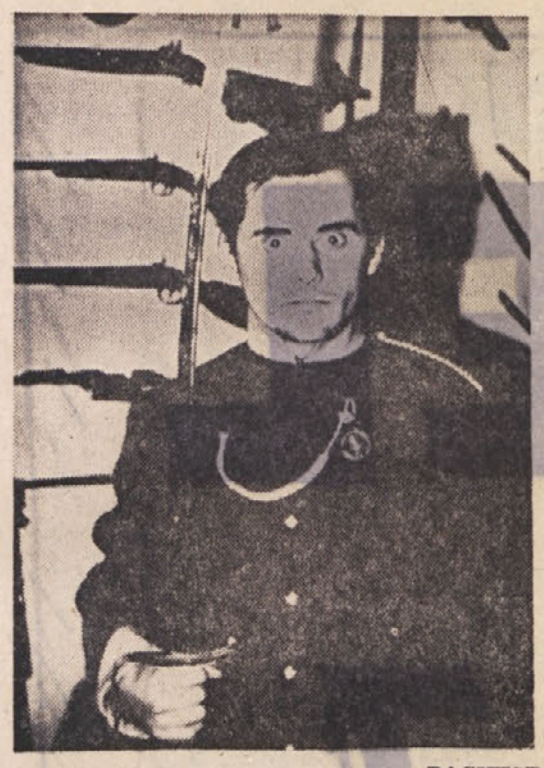

PACIFIST

vladimir gajšek

kriterij analitičnega duha - mogoče sinteze uma

»... Toda preprosto, jasno sestavljeno poročilo brez navlake more ustvariti vsak, ki se poklicno ukvarja z likovnim ocenjevanjem, pod pogojem, da pozna osnove likovne abecede in nekaj temeljnih pravil — to mu je končno dala šola in ne nazadnje vsakdanje izkušnje. To je eno. Drugo: ocenjevanje zahteva poglobitev, osmišljanje vidnih dejstev in pojavov ter njihov prenos v pisano besedo po nekem vrstnem redu, ki ni samo golo naštevanje imen in ugotavljanje literarno-pomensko-historičnih primerjav, niti površinsko poznavanje umetnikovega dela, osebnosti in življenja. Kritika naj zajame res tisto široko rast in globino likovnega tkiva; od tega je odvisen smisel njenega obstoja. Potem bo zares KRITIKA.« (Marjan Remec, Dezinformacija ali kaj, Malo o likovni kritiki na Slovenskem, Večer, št. 90, 27.)

»... Po novem namreč spremljajo študente ves čas študija splošni pregledi v smislu pojmovanja umetnostne zgodovine kot eksaktne znanosti in dajejo študentom osnovno poznavanje zgodovinsko dokumentiranih dejstev. Ti — vsekakor potrebni — razširjeni pregledi so sedaj postali predmet edinega zanimanja študentov, čeprav bi morali to zanimanje le spodbujati. Vsak poglobljen, samostojen študij je tako postal nehote voden v napačno smer. Stalno prisotna metoda splošnega pregleda in njegova poglobitev je preglasila osnovno zahtevo po predavanjih okvira zgodovine umetnosti. Ob očitni nedelavnosti je sicer opaziti prizadevanja posameznikov, ki pa se ne manifestirajo izven oddelka, kar je bila vedno običajna praksa, bodisi na področju umetnostne zgodovine ali likovne kritike. ... V takem položaju je seveda razumljivo, da gleda del študentov z očitnim nerazumevanjem in nespoznavanjem na novejše tokove pri nas in v svetu. Tem slabše, ker je to le del; večina ostaja ob takih gibanjih pasivna in neprizadeta in se ji sploh ne zdi vredno, da bi jih spremljala, kaj šele, da bi se ob njih oziroma v njih angažirala ...« (Jure Mikuž, Študij umetnostne zgodovine pri nas, Tribuna, letnik XX, št. 15.)

Zanalašč smo postavili iluzorno Remčevo mnenje proti mnenju razpoznavajoče ogorčenega, vendar nemočnega Jureta Mikuža, da bi nakazal tisti enosmiselni model mišljenja, ki ni niti kritično analitičen niti spodbujajoče in resno večsmiseln. Remec se zavzema za šolsko logiko, Mikuž ugotavlja, da takšne logike ne sme biti, ker zavaja kritičnost na napačno pot. Oba pri tem pozabljata na znanost o pojavih, ki se metodološko razvija iz estetičnih kriterijev, namreč iz tistih kriterijev čutenja, ki so predmet naše pojavne zavesti iz pomenske strukture časa. Seveda ta pozaba nikakor ne more veljati znanosti, ker se Remec omejuje na psihologistične »globine likovnega tkiva« (likovno tkivo nima nikakršnih globin, če ga opazujemo, ampak obstajajo aplikativne strukture likovnosti, npr. idiomi itd.), Mikuž pa na »nerazumevanje in nespoznavanje« novejših likovnih tokov. Pojasniti je potrebno, da analitični duh sega v slovenski likovni prostor predvsem s tisto ideološko usmeritvijo, ki se lahko pokaže po interpretiranju likovnih del sui generis. Če pa je kritika, interpretiranje, feljton, glosa, poročilo o likovnih stvaritvah breztemeljno, če ne izhaja iz mišljenja in čutenja, tedaj je povsem jasno, da breztemeljnost spominja na amnezijo. Kajti mišljenje o likovnih umetnostih je sistem znanosti, ki najprej uvaja logiko, torej logične zakone kot strukturo misli o umetnosti.

Predstava o umetnosti je na ta način (torej modalno) že v sami oznaki differentia specifica, v metodologiji, ki je, kot vsi vemo, po kartezijanski racionalistični ocenitvi preusmerila tok zgodovinskega označevanja metodologije same. Empirizem in racionalizem sta umetnost pojmovala kot nasprotje lepega do čutnega, vendar je čutnost bila podana absolutno po sebi, samoumevno in brez zunanjosti, kot vsebina lepotnega izraza. Od Shaftesburyjevega panteističnega optimizma in estetskega okusa, ki je bolj upošteval duševnost kot senzualistične občutke o pogledu oziroma nazoru o umetnosti, je sintetični, a absolutno harmonični svet objektov racionalno izveden na raven dojemljivosti. Opazovanje naj je užitek. (A. A. C. Shaftesbury: A Letter Concerning Enthusiasm, 1708). Nadalje estetično vrednotenje spet zgodovinsko uvaja nove kriterije, ki so nujno miselno-čutne kategorije. Tako, npr., A. G. Baumgarten, ki je prvi uvedel v miselno razčlenjevanje pojem **estetika** (Aesthetica, 1750—1758), upošteva predvsem čutno spoznavo vsega lepega oziroma umetnosti: »Volkommenheit der sinnlichen Erkenntnis als solcher«. Če bi pa umetnost opazovali aristotelovsko ali platonsko, kar se je udejanilo v razlaganju Tomaža Akvinskega in Avguština, ali če bi določali zavest o umetnosti husserljansko in heideggerjansko ali po »teoriji lepega« Schellingove filozofije umetnosti in Heglovega predavanja o estetiki, tedaj bi združili nekatere kriterije analitičnega duha, ki opazuje in interpretira zavest o umetnosti.

V Sloveniji je kriterij interpretiranja mnogokrat ločen od teh miselnih subjektov, zato nastopata na eni strani razočaranje univerzitetnega poučevanja in nemoč nejasnih umetnikov, ki bi se radi sklicevali prav na omenjeno univerzitetno poučevanje, na šolsko decidirano alogičnost. Tako sočasno ostaja (in nenehno zaostaja) preostanek preobčutljivega slovenstva le v razmerju do slovenstva, kar pa z estetiko nima nič opraviti. Stvari so dosti bolj temeljne, kakor o njih mislimo ali kot jih z dojemanjem v zavesti dejansko lahko nadgradimo. Za »kritično« slovenstvo je najznačilnejša psihologistična amnezija, ki raste iz breztemeljnosti v breztemeljnost, se torej zgublja kot popotnik v večnem krogu. In če se slovenstvo povrh tega še poimenuje s »kritiko«, tedaj pokaže le na tisto malovredno narodno prvino, ki ji pravimo zavist ali strah pred tujci; s tem raste slovenska zaverovanost v slovenstvo, in tudi obratno: slovenstvo se razodeva v svoji lastni zaverovanosti. In kdaj naj bo Slovenec bolj zaverovan kot takrat, ko dobi diplomo, ko mu uradno potrdijo, da je strokovnjak, čeprav je tudi diploma le rezultat breztemeljnosti in samozaverovanosti slovenstva? Tega zdaj ne mislimo kot opomin Contra academicos. ampak le razumemo pravico do zavisti in strahu pred tujci, ki ju podajata diploma in »študij«: uveljavilo se je načelo: čim več znati, čim manj vedeti. Celo spoznanja o umetnosti in znanosti zategadelj hic et nunc niso SKUPNA NAD-GRADNJA zavesti o predmetnem svetu in svetu družbe, temveč sholastično psihologiziranje brez vere in vesti, da je mogoče navzlic skupnim razlikam poenotiti (in ne matematizirati) kriterij analitičnega duha. Niti poklicni delavci, ki se fizično ukvarjajo z umetnostjo, niti predavatelji zgodovine umetnosti ne morejo nadomestiti ali si izmisliti temeljne zavesti o umetniškem večsmiselnem-pomenskem aktu; to je tako, kot gluhonemi ne more biti vnebovpijoči govornik, ali kot slepec ne more gledati tega, kar je sicer vidno. Skozi vso človeško zgodovino — v astrobiologijo zdaj ne bomo posegali — so umetnost udejanjali umetniki, zavest o umetnosti pa se je potrdila na temelju znanosti o umetnosti. Seveda je alternativa zdaj pravzaprav v sintezi mogočih kriterijev analitičnega duha, je potrditev umetnosti iz znanosti. Ta znanost kot estetika pa ne izhaja iz retrospekcije v umetnosti, ampak iz čutenja in mišljenja in njunih kategorij. Ali pomeni misliti oblike preslikavati ideologije? So slovenske ideologije že preslikale misel o oblikovanju in oblikah? Slovenskih oblik ni. Slovenske ideologije so zategadelj povsem nemočne pred umom in spoznavo.

koncert kultura komunala

Doživljamo manever, ki mu je cilj vzpon na dragoceno pozicijo. Opažamo trend, torej neki dobro zasnovan potek občih početij, ki že kaže prefriganost in težo utemeljiteljev. Sorazmerno staro mesto Maribor želi postati univerzitetno mesto. To je faktum, ki mu ni para. Je pa razumljiv, ker je simptom časa, del vsesplošne perfekcije v omiki, kulturi, življenju. Kakovost gospodarsko-kulturnih razmer torej zahteva tak nivo, mesto si pa s tako častjo nehote zadaja kočljive naloge. Pravzaprav že starost mesta jamči za fundirano kultiviranost ključnih osebnosti, je pa že tudi naš izobraževalni sistem toliko zadovoljiv, da utegnemo najti za reševanje delikatnih zahtev primerne ljudi. Spekter komunalnih zapletov in afer, torej vseh mogočih eksistenčnih problemov življenja, študija, oddiha in početja, je očitno — in na videz — pester, izzivalen. Žrtve, naši študentje ali šolarji, predvsem pa meščani sami, zmorejo najadekvatneje definirati njegove barve. Nas zanima tokrat neka plat življenjske pristnosti in solidnosti omike, ki smo jo nakazali v naslovu. Ne bo besede o štajerski arhitekturi, to je, o posrečenosti videza naše province, o točkah, kjer utegnejo mladi najti izjemno privlačne kraje za oddih, tudi ne bomo govorili o literaturi in teatru; to je vsem že dovolj znano. Želimo orisati problem koncerta v Mariboru. Še precizneje: govorimo o nastopu domačega jazz-ansambla in nastopih domačega simfoničnega orkestra!!! Še vedno je čutiti v naši provinci nekatere simptome zbeganosti, negotovosti; zdi se mi, da našemu establishmentu ni docela jasno, kaj smemo zahtevati, kaj nam je potrebno, oziroma, kdo sploh smo. Imamo sicer številna gostovanja, vendar tu spregledamo odločujoč moment. Smiselnost glasbene vzgoje če ta že obstoji, na to pa so pedagogi in gojenci hudo ponosni, in to upravičeno, saj vedo, da je glasba v omiki dokaj spoštljiv faktor, je popolnost, mojstrstvo. Je pa muha in znak naše dobe ter razmer, dokaz, da so ljudje polovičarski. Sicer marsikdo pride v dobre orkestre, so pa to redki. Predlagam ustanovitev koncertne hiše, orkestra; ne zdi se mi tako neizvedljiv načrt, ki združuje te poteze: izdelati projekt, omogočiti gradnjo hiše, zaposliti izigrane glasbenike, ki se jim morejo priključiti mladi iz glasbenega šolstva, pod sankcijo priganjati poslušalce na koncerte, če se zdi našim domišljavim meščanom, da ljudje Gerschwina, Brahmsa, Ravela ne dojamejo; to je pa tudi vse. Koncertni večeri so fundament kulturnega življenja omikane družbe, če to morda še ni znana stvar. Če si smejo ljudje dovoliti, da solidno in vestno gospodarijo, poganjajo stroje, krojijo (sicer ne najbolje) podobo dežele, potem se mi zdi, da mora uprava province tudi ugotoviti, če so izpeljive zamisli, ki se ukvarjajo tako s fundamentalnimi zahtevami nekega dostojnega in smiselnega življenja. Morda se bo komu zdelo, da zahtevamo nekaj nemogočega. Sicer je treba poznati gospodarsko-politično moč naše province, vedeti kaj o njeni uvrstitvi v gospodarskem in kulturnem početju države, da moremo izreči tako željo. Toda ustanovitev in omogočanje dela takemu ansamblu je tipična pravica vsakega samozavestnega in kultiviranega mesta. Dovolj časa in sredstev so imeli naši gospodje, da nam sedaj lahko zrežirajo ustanovitev in omogočijo obstoj tej bistveni in pomembni strukturi. Potrebno bi bilo preučiti naravo financ in izvedbo tovrstne zamisli, če so to naši strokovnjaki že pozabili. Ako jim to ne bo uspelo, bom imel dokaz za domnevo o klavrnosti njihove mogočnosti. Nasploh mi je nedoumljivo, kako more naša omikana elita tolerirati to krizo — če se ji ta ustanova ne zdi potrebna, bom imel nehote dokaz, da je vsa njihova visoka kultura in mogočnost sila zbegana, dvomljiva. Vedno se mi je zdelo, da je v pristojnosti občinskih oblati oziroma služb, da vedo za bistvene fenomene in zvrsti celovitega življenja v provinci. Ne da bi zanemarjali ostale sektorje dejavnosti, kot je varstvo in nega rastlinstva, skrbna izgradnja regije, izkoriščanje slehernih možnih virov energije in podobno, toda predlagana zamisel udarja na čisto druge strune: tu sploh ne gre za izpodrivanje; vprašanje financ je čista obrobnost, gre samo za virtuoznost odgovornih osebnosti, ki morajo samo vedeti, katere interakcije so nujne, potrebne, kaj morajo prestrukturirati, koga za kaj zadolžiti, gre torej za nekaj samozavestnih potez. Isto, da ne pozabimo, velja za jazz-ansambel. Tu sploh ne gre za vprašanje prostora, pač pa za malenkosti. Malo posluha, iznajdljivosti, smisla, energije. Nekaj potez pa je lokal preurejen, večer postane privlačen, opazimo, da živimo.

Dvoje želimo doseči z našo zamislijo: popolnost glasbenega šolstva — v simfoničnem orkestru bi videli mladi cilj, svoje mojstre, vanj bi prihajali in dosegali svoj vrh, istočasno pa bi omogočali s to ustanovo glasbeno izobrazbo in užitek sans comparation, in sicer tako za poslušalce kot za izvajalce.

Dveh vrst glasbe smo se dotaknili — jazza in resne glasbe. Tej glasbi želimo, da se udomači v našem mestu in življenju. Apeliramo na gluhost naših provincialcev in zahtevamo, da se odstrani. Želimo glasbe v našem življenju, če že moramo živeti. Zahtevamo od družbenih služb in odgovornih oseb, da realizirajo svoje sposobnosti in pokažejo kreativne zamisli, drugače naj se umaknejo, da pokličemo primernejše, ki bodo zmogli zrežirati in omogočati obstoj tema dvema oblikama kulturnega življenja. Urednik Gajšek je želel zapis o koncertih, torej spremno besedo h glasbi Brahmsa, Brucknerja, Bartoka, Mozarta, Glucka, Žebreta, itd. Jasno mi je, da želijo uredniki solidne zapise, da tako napolnijo svoj časopis, ker je pa tema »glasba« (vsaj zame) predvsem zvočne narave, nerad besedičim o njej. Zato sem želel čimmanj govoriti o glasbi, pač pa sem sprožil akcijo, da glasbo oživim, da temu staremu in zdaj zelo aktivnemu mestu pridobim tudi dušo, fundament omike. Če našemu establishmentu to ni povolji, oziroma če vidijo pri uresničitvi te zamisli tehtne ovire, jim svetujem, da gredo na posvet v znane šole diplomantov in premetencev, finančnikov in prevarantov, kajti le na ta način je mogoče ustanoviti take fundamente življenja in kulture (kar zveni absurdno, bo pa res).

MF

LEOPOLD PETROVIČ

človek in drugi človek v bergmanovih filmih

»Človek vidi, kar vidi; ve, kar ve.«

To je pregovor iz filma Obraz. Potrebno bi bilo, da se v to bolj poglobimo, ker bi lahko s tem pregovorom razlagali več Bergmanovih filmov, vendar ne samo kot možnost nespoznavanja narave, ampak predvsem odnosov med ljudmi. Teh odnosov pa ne bi smeli tolmačiti preširoko, ker gre pri njih skoraj izključno za odnos enega človeka do drugega, drugi odnosi pa so v Bergmanovih filmih več ali manj sekundarne narave. Zato tudi večine njegovih del ne moremo razlagati z družbeno pogojenostjo teh likov, ampak kot odnos posameznika proti posamezniku.

Iz tega izhaja, da ne moremo pri razmišljanju o Bergmanovih delih izhajati iz družbene kritike — ki pa jo že tako ali tako dobimo kot sekundarno razlago od obeh možnih. Pri Bergmanu je namreč zaradi njegove zgoščene in pogosto zapletene pripovedi včasih skoraj nemogoče dojeti bistvo, ker se pri tem sklepanju lahko pogosto zmotimo ali zaidemo v golo omišljevanje fabule. Razen tega, da je potrebno še nadaljnje analiziranje filma, pa je problem tudi v tem, da se je pojavljalo veliko število razlag, ki so si zelo različne. Morda bi bil prav to eden od dokazov, da moramo gledati Bergmanove filme predvsem kot opis problemov, ki jih ima človek pri srečanju s sočlovekom. Zato tudi družbena kritika kot sekundarna obstaja le delno, osebna pa obstaja še dalje.

Če primerjamo nekatere filme, predvsem novejše, ki se navezujejo na gornjo razlago, to je za filme Obraz, Molk in Persona, bi lahko rekli, da gre v njih za neko sosledje misli, ki je v teh treh filmih skupno — gre predvsem za to, da bi človek v svoji osamljenosti spoznal drugega človeka. V tem prizadevanju pa ne uspe, ker ne more premagati svoje nemoči. Pri svojem prizadevanju, ki je neizvedljivo, se pokaže v vseh svojih slabostih. Zaradi njih ne najde drugega izhoda, kot da poskuša zasužnjiti drugega človeka, ga trpinči, čeprav hkrati uvidi, da je to njegovo prizadevanje brez smisla, kajti ko gledamo to dogajanje, dobimo vtis, da sta dva človeka le ena in druga podoba istega človeka.

Mogoče bi bilo najbolje razvrstiti te filme tako, kot so bili posneti, ker se zdi, da gre za sosledje.

Film Obraz je zgodba o hipnotizerju, ki ima čudno moč nad ljudmi. Ti ga hočejo uporabiti kot objekt za iskanje svoje sreče ter neusmiljeno izrabljati, hkrati pa se čuti sam prizadetega in hoče uničiti njih.

V naslednjem od teh treh filmov, v Molku, pa je to nasprotje v ljudeh že na višji ravni — ni več tako nagonsko kot prej. Tu govori Bergman o dveh ženskah, ki stanujeta v nenavadnem hotelu. Ena od njiju je že bolj predana usodi, druga pa ji to njeno razumnost zavida in jo muči. Vendar v tem usodnem početju ne more najti rešitve, kljub temu da obe trpita.

V Personi medicinska sestra prične sovražiti svojo pacientko, znano igralko. Tu opazimo nenehno vživljanje ene v drugo, pri čemer pa igralka vedno ostane visoko nad drugo. Ta jo vidi kot da je pokrita z neprozornim pajčolanom. Prav tu, v Personi, je verjetno omenjena smer v Bergmanovih delih dosegla svoj vrhunec — človek dokončno spozna, kako je nemočen. V Bergmanovem predzadnjem filmu Sramota (1967) pa gre že za neko drugo usmeritev, ki se bo verjetno potrdila in izpopolnila v naslednjih filmih, zdi pa se, da bo Bergman v teh filmih začel nakazovati zunanje vplive na človekovo notranjost in se bo morda začel oddaljevati od zaprtosti ter iskati vzroke tudi drugje.

Hkrati s temi spoznanji pa se nam prebuja v Bergmanovih filmih nasprotje med čustvi in razumom. Tudi temu nasprotju bi lahko določili kontinuiteto v prej omenjenih filmih. S tem, ko Bergman razvija v svojih filmih razum pri junakih, je tudi vse bolj jasno, da ti s samim razumom ne morejo doseči svojih želja. V filmu Obraz opazimo to nasprotje v tem, da gledalci, ki opazujejo hipnotizerja Voglerja, s svojim razumom ne morejo doseči tega, kar le-ta dela, ker si z umsko razlago ne morejo več popolnoma pomagati; zdi se, da ima hipnotizer nadnaravno moč, čeprav ti glumači večkrat povedo, do so navadni goljufi. Zanimiva je tudi primerjava med resničnostjo in domišljijo, ki je izvedena tako dovršeno, da tudi gledalec pri filmu izgubi čut za realnost. To je opazno predvsem v prizorih, ko se dvornemu svetniku kot glavnemu predstavniku razuma zdi, da se mu prikazuje hipnotizerjev duh. Na tako popolen način nam odvzame smisel za realnost le še Luis Buñuel v filmu Angel uničenja.

Verjetno pa bi bilo dobro, da navedemo mnenje zagrebškega filmskega publicista Ranka Munitića o filmu Deviški vrelec (Filmski list, 9, Ljubljana, 1965, založil Prosvetni servis). Recimo ta odlomek: »Narava in človek, ti dve prabitni kategoriji nordijskega verovanja, si tukaj prizadevata doseči svojo nekdanjo skladnost in povezanost. Gorski studenec je simbol te zveze človekove nujnosti, da se vrne k svoji prabiti, k svoji moči in naravi, da se loči od okolja, ki ga vodi k zlu, in da v sebi zopet povzdigne tiste spontane, elementarne, vitalne principe in moduse življenja ...«. »V tem delu poskuša Bergman vrniti človeka na nekdanje pozicije njegove moči, spontanosti in odkrite naravnosti, katere ideal je življenjsko izpolnjevanje prastarih kategorij pravičnosti, dobrega in dejavnega dela.«

Zelo nasprotujoča so si mnenja o tem, če v Bergmanovih filmih obstaja bog. Ranko Munitić navaja sklepni prizor iz filma Deviški vrelec, ko Tore, ki je pravkar maščeval svojo hčerko s tem, da je ubil nasilneže, dviguje roke proti nebu in pravi bogu: »S temi (krvavimi) rokami ti bom postavil cerkev na tem kraju.« Munitić izraža ne le dvom v boga, ampak še dokazuje, da je Bergman že zdavnaj pregnal absolutno vero vanj. Še bolj pa se v ta problem poglablja češki publicist Ivo Pondeliček (odlomek iz njegovega razmišljanja je bil objavljen v Ekranu 74—75). Ta njegova trditev se zdi še bolj verjetna kot zgoraj omenjena, zlasti če gledamo Bergmanove filme iz t.i. mitskega obdobja: Sedmi pečat, Obraz in Deviški vrelec. Pondeliček pravi: »Pri Bergmanu

tudi ni ontološkega problema boga. Pri njem eksistira problem boga le v e t i č n e m s m i s l u, to je v antropološki formi užitka ljubezni in vere. Prav zato, četudi se Bergman ne trudi dokazovati boga racionalno, ga vendar vselej trajno občuti kakor problem. Ne more se ga znebiti, čeprav tudi v njegovi najbolj problematični podobi.«

Lahko bi se pa tudi lotili problema, koga nam Bergman prikazuje v filmih kot ideal dobrega, če gledamo konkretne osebe, ki nastopajo v njegovih filmih. Tu moramo zopet omeniti mnenje Ranka Munitića, ki pravi, da se v filmih Deviški vrelec in Molk pojavi kot edina pozitivna oseba mlad deček, ki je še n e p o k v a r j e n, na katerega okolje še ni vplivalo. V tem Munitićevem razmišljanju pa še ni zajet pozneje posneti film Persona, ki je tudi v prej navedenih smereh razglabljanja naveden kot sklep nekega obdobja v Bergmanovem delu. V tem filmu se namreč zopet pojavi ta deček, vendar že popolnoma izven dogajanja, vidimo ga le za nekaj trenutkov. Zdi se kot nedosegljiv ideal, katerega ljudje brezuspešno iščejo in ga v mislih uničijo.

Čeprav sem podal nekaj stališč o tem, kaj Bergman misli, bi bilo bolj pravilno reči, da se nam zdi, da misli, zato tudi to razmišljanje ne more veljati za absolutno in edino veljavno.

GORAZD SANCIN

kulturni spekter

(tokrat glasba)

Doživljamo nezdržljiv manever, ki mu je cilj zanesljiv vzpon našega starega mesta na dragocen in spoštljiv nivo univerzitetnega mesta. Ta ugodna pozicija je pa povezana z delikatnimi zahtevami omikane socialne skupnosti celotne province. Kakovost gospodarsko-kulturnih dejavnosti je take narave, da ustreza našemu mestu omenjeni nivo obstoja. V tem zapisu ni naš cilj oris programa vseh mogočih socialnih interakcij tako gospodarstva, kulture kot tudi registracije, t. j. filma in literature. Kot smo že nakazali, se želimo pozabavati z vsebino kulturnega prebivanja v našem vse pomembnejšem mestu. Seveda ne pride v poštev celoten spekter kulturnega početja; dovolimo si omejiti se na eksistenco kakovostne glasbe. Predpostavljamo poznavanje splošnih kulturnih razmer tako v naši državi kot tudi po svetu. Radi bi tudi verjeli, da naši instrumenti, vodstva in uprave vedo za bistvene fenomene življenja. Glede na starost mesta in mogočnost omike meščanov človeka šokira neka fundamentalna pomanjkljivost: ni domačega simfoničnega orkestra, ni koncertne dvorane, ni nastopov. Drugič: ni jazz ansambla in ni spodobnega večernega razvedrila, obstoje pa tako imenovani elitni bari in ustrezne zabave. Ne upam si zahtevati uvedbo te glasbe v naše mesto, toda kako si je želim! Zato predlagam, da se zamisel razširi — to utegne izzvati odmev in vnesti v našo metropolo vsaj nekaj utripa. Drugačna je stvar z resno glasbo — tu ni pardona. Ne bomo več tolerirali, da obiskujejo naši gospodje koncerte v Ljubljani, Zagrebu, na Dunaju, če bi zmogli glasbo Brahmsa, Bartoka, Mozarta, Ravela naštudirati tudi naši domači glasbeniki, ki smo jih izigrali s svojo topostjo oficialne kulturne politike. Kam se zatečejo absolventi glasbenih šol, če ne v nič, saj jih ostala mesta ne absorbirajo? To traja že vrsto let. Človek bi mislil, da je smiselnost vzgoje v doseganju ciljev, popolnosti, v vstopu v neki višji svet: simfonični orkester bi bil perfektna vaba in bi požlahtnil in osmislil vadbe, trud. Obstoj orkestra je — prvič — izpopolnitev glasbene vzgoje. Drugič: je težnja po neposredni glasbi, po koncertnih nastopih, če je to že navada časa in razmer in če so za to priskrbljeni argumenti — finance, interes, glasbeniki, ena osnovnih muh omikane skupnosti. Naj gospoda le premisli, katere poteze je treba napraviti za ustanovitev te strukture, ki jo tvorijo vadba in izvedba glasbe, obstoj in uprava dvorane, obisk in interes. Nedvomno je naša znanost že tako daleč, da ne bo težko najti nekaj diplomatskih navodil, ki bodo svetovala izvedbo te zamisli. Dovolil bi si predlagati odpoved tistemu establishmentu, ki te zamisli ne bi bil zmožen izpeljati, vendar bom v duhu časa paktiral z vsemi anomalijami priznane samouprave in skušal le opomniti našo mogočno elito, da so stvari usodno zgrešene. Zame je v nekem samozavestnem in eksistenčno močnem življenju brez koncertov zarota. Naj mi nihče ne govori o nadomestkih. Stvarno bi me zanimali profili tiste tihe elite, ki more trpeti tovrstno krizo. Tu gre za zločin, obglavljajo se vztrajni mladi ljudje, ki jim samo topost in zbeganost mestne samoupravne politike dela ovire. Manjka pregled nad vsebino bivanja, ni perspektiv in ni programa pristnosti. Vse so, tako je videti, zasilne in pavšalne rešitve. Ni naš namen, da bi žalili, da bi rušili.

LEOPOLD PETROVIČ

Skozi periskop

»Levi« intelektualci
so pravzaprav snobi-provincialci,
ki se sučejo med političnimi kazalci,
da bi jih (u)slišali poslušalci.
Levji delež dajejo proizvajalci
in ne jajceglavi gologlavci.
»Levi« intelektualci
migajo gor in dol kot v areni s palci.
O, spužvastomeseni svetovalci,
o, brezkostni izdajalci!
»Levi« intelektualci
so desničarsko usmerjeni odjemalci.

Ko je še slednjič požrl slino
pod giljotino,
mu je bilo silno žal,
da se je rodil kot kralj.

Šimpanz je izumil eliksir,
takoj se je spremenil v človeka,
potem se mu je razodel božji mir,
poln na-rodnega mleka.

Ko lumpenproletariat
zleze iz družabnih gat,
še zmerom zaudarja
po blatu iz barja.

Desničarji so si odsekali deznice,
da bi jih prilepili na levo truplo Pravice
in da bi si vrgli v obraz rokavice.

Kdor se z glavo igra,
tako da možgane kastrira,
naj se ne čudi za dva,
da nad njim visi sekira.

Uradnik, kipar in slikar
počivajo na aktih.
Naj bo atelje ali bar,
lepo je živeti na laktih!

Likovniki bi radi kritiko novo.
Za študij naj si kupijo sovo.
Zakaj pa imamo akademije?
Zato, da bi bisere metali v pomije?
Zakaj pa imamo diplome?
Zato mar, da bi šteli bliske in grome?

Polemični polemik
je polemično tako dolgo polemiziral,
dokler ni umrl kot akademik
med Večnimi, ki jih je [illegible]iral.
Tako nekdanji svetli zgled
belí se zdaj kot suh skelet.

»Me, narti, smo močne!«
so se hvalile nôge.
V bistvu pa niso bile več poskočne
in so se začele nadloge.

Cene, vi potnik ste svetovni,
Nikjer se ne ustavijo vaši šolni in čolni.

Že pred prvim majem
romajo naši ljudje proti tujim krajem,
kjer jih kapitalski čevelj žuli
in kapitalistična obleka guli.

Za boren penij
je razvil talent.
Zdaj je sebi konkurent,
ker je genij.

Državljan te dežele
beza samoupravne čebele.
Dežela tega državljana —
je to nebeška in medena mana?

Na vogel sem se postavil,
da bi bog postal.
In ko sem boga obglavil,
sem stvarstvu svoje možgane prodal.

Če bi bil Zlobec zlobec,
če bi Šalamun v šali klel,
če bi Kovič-kovač razbil pesem-drobec,
bi se nam poetični krog razodel.
Lahko noč, dragi otroci,
Taufer bi rad bil krstnik,
Zajc se igra z dvornimi norci,
Snoj je umetnik-sodnik,
Če bi Kosi bili škorci,
če bi Božič izumil lingvistični trik,
če bi poetični borci

avto-cenzura

izumili znova smodnik:
tedaj narod izvleče črno obrobljen robec,
da bi se nad lastno poezijo ujel.
zdaj vsakdo suče pesniški gobec,
le da bi antološko na Parnasu sedel.

Krokar je sedel na boru
in, kot na pavke bi igral,
je pavje kazal se na uradnem zboru.
»O, mina ti si,« je kričal.
Ker bor ni mina,
ker krokar ni pav,
naj presodi revolucionarna vrlina,
kaj je bilo nekoč zlo in kaj prav.
Štirih jezdecev pojav?

Mejaki radi jedo koruzo,
da bo boljši štih:
ocvirke evropski je Caruso,
glasnó v korenu lečenem najde navdih!

PIERROT IN PIERRET

V slovenskem kulturnem prostoru
včasih kdo rad telovadi
in se obnaša kot na dvoru,
kot je to pač pri nas v navadi.
Umetnik bolestno trpi ob bolesti,
Pierrot izgubi iluzije:
gosposke gospe v prelesti
ljubijo razkošje in perverzije.
Tako se klovn s klovnom spogleda
in v istem zrcalu zaspi:
in zraven simbolična goveda
si puščajo občinsko kri.
Grmenje med grmi na večni brezpoti
slovensko dviga slovesno glavo,
potem utihne v podtalni pohoti
in še telovadi samo.
Spolna žoga priganja Pierrota,
razočaranje spremlja Pierret:
umetnost je odvisna od zadnjega kroja
in od dvornih koket.
To sta Pierrot,
ki zaide v temo,
in Pierret,
ki jo razočara embrionalni svet.

FALSTAFF

Falstaff se je v sodu utópil,
to je bila njegova sodna usoda:
svoje pijane rogove je drugim odstopil,
saj kri ni voda.
Falstaff še vedno računa na račun
brez krčmarja
in dviga nebogljenorazkošni kljun,
ko svojo nepomembnost poudarja.
Navsezadnje je Falstaff odsev tega časa,
ki se je utelesil v Shakespearu,
saj ne potrebuje ne denarja, oblasti ne okrasa,
da bi se maščeval v miru.

Ker Maribor je industrijsko mesto,
prišlo je MARIBORSKO DELO že na cesto.
Ko res stopi kdo v sanje
in slavno hodi v kvadre in kotanje,
tedaj se na lastni vrvici ujame,

poln praznine in omame.
Ko res stopi kdo v sanje,
v to galerijo prostorskih slik,
tedaj iz vseh mogočih oblik,
črt in pik
spozna Koresovo likovno spoznanje.

Zmago je raja slavila,
ko se je z noži, očali in psi,
s trdimi górami, kamni in psi
v belo ospredje pozabe prebila.
Je raj še daleč in vendar je tu
z izgnanim človekom-bogom.
Je raj zmago slavil brez miru,
je spor s kvadrom, liso, krogom.
Jeraj Zmago slavil brez miru
je spor s kvadrom, liso, krogom.

Dušan Mevlja
ve, da duša nima čevlja,
s katerim bi satirično začela
brcati v lumpasta krdela.

Jug spomladi otaja snegove,
kočevarji se vračajo v domove.
Dobro sonce v verzih kliče
z juga pesem, smeh in ptiče.
Slavko-Jug — Kočevar piše
na naše srčne tihe hiše
pesmi nove.

Postaja ob veliki cesti
dvajset let pozneje,
a z istimi marionetami, bresti,
se pivkajoče z galebi zasmeje;
postaja ob veliki cesti,
kjer ne more nihče zabresti,
postavlja Kameniku meje,
ki jih nihče ne prešteje.

Nekdanji streli na meji?
Prepozno!
Saj ulice brez ljubezni
spominjajo na karneval
in pojočo kotlino, porozno.
Iznajditelj je zaspal.
Ostala je klop v zelenem
kot že nekoč, danes, jutri.

Ko ognjeno srce
s ključem na oblaku zaklenem,
govorim nevede
s Kalvini, Zwingliji, Luthri.
Vlak pelje mimo —
kot bi junak na kolcih
iskal veliko odločitev za rimo
in sanjal o slovenskih knjižnih kozolcih.
Tako udarja Švajncer po komolcih!

Filipič, Filipič, Filipič
niso troedini.
Filipič, Filipič, Filipič
so si kulturno edini!

Če bi v Mariboru vzplamteli
idejno-sodni-ekonomski požari,
kdo drug kot Požarji
veseli z močnimi čeli, želi in deli?

Čeri so prežale na Čerina,
s fotoaparatom jih je zdrobil.
Fotografija je Katedrina vrlina,
vsakdo bi jo rad dobil.
Kajti naš Bogo ni ubog,
fant je le do sebe strašno strog.

Škofič ni škofič,
ki bi se sprehajal zvečer
in se fotografsko skril kam v kotič,
da bi naperil kamero v Večer.

Draga je modrost.
Foto-grafična kost
se na papirčkih belí.
In Dragiša Modrinjak
gre v korak
z vsemi svetlobnimi smermi.

Vilinski volkovi
kdo jih naj upepeli,
med tiskarskimi stroji,
dragi moji,
to so časopisni konvoji!
Vuk včasih oplazi volkové,
nage filme, kritiko in dogodke nove.

Branko Gombač
ne brani gledaliških hlač:
to je režiserski garač,
pozna vso vrsto igralskih igrač
in se ne zmeni za tisoč trač,
ki si jih izmislita kritik ali navijač.

»Nežni« šport:
Dekle vaje je imelo smisel,
saj rugby ni šport trd in kisel.
Dekleva, je imelo smisel?
Saj rugby ni šport trd in kisel!

Nomen est omen:
doma je Domen!

Si še kdo upa trditi, da je naša mladina zaostala? No, svojo naprednost je dokazala vsaj tista skupinica osmih srednješolcev, ki si je v klubski sobi v prostorih restavracije Ljudski vrt privoščila skupinski seks na namiznih prtih in golo tekanje do »šanka« in nazaj. Happening se je izvršil 3. aprila letos v noči od sobote na nedeljo. Podatkom, ki smo jih dobili od udeleženca prireditve, smemo — upajmo — vsaj delno verjeti.

bil je cirkus

študentski cirkus se je spreobrnil v obtožbo javnosti

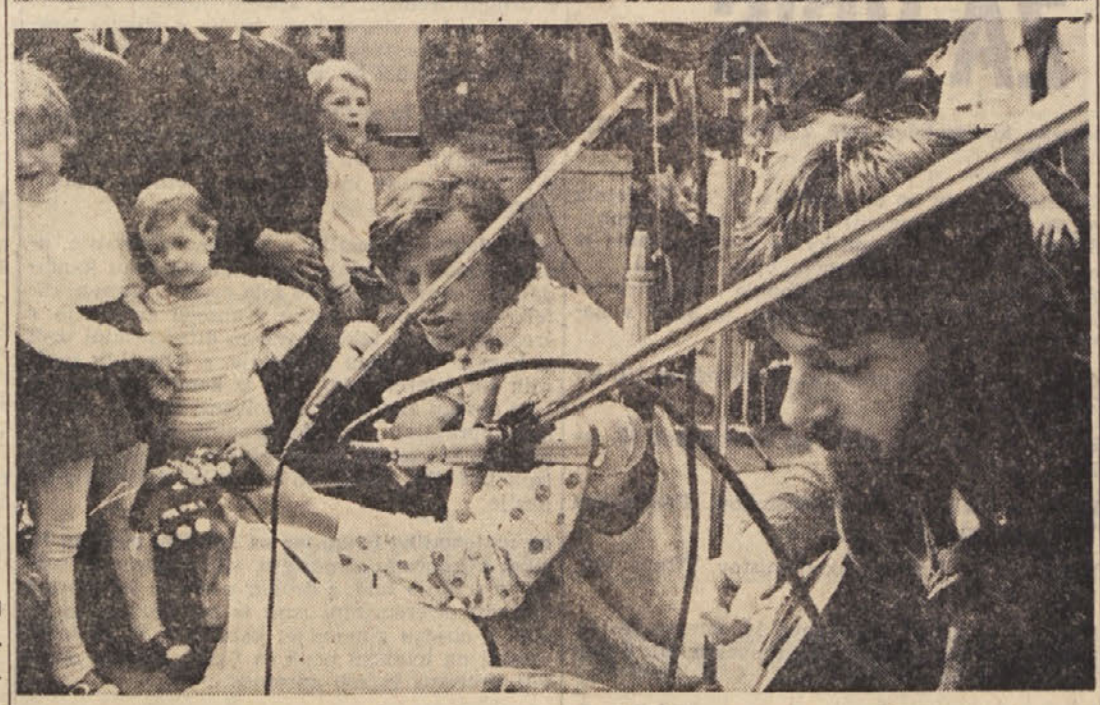

»Meščani! Kdaj ste bili zadnjič v gledališču? Kdaj ste nazadnje obiskali galerijo, muzej, koncertno dvorano? Kolikokrat v življenju ste bili v operi?« Provokativen študentski glas je skozi trobilo klical radovednim, posmihajočim se, zdolgočasenim, omalovažujočim obrazom, ki so se zbirali okrog razstavljenih platen in fotografskih povečav, okrog skupine s kitaro na mariborskem Trgu svobode. Pa tudi takšne oči so bile vmes, ki so včasih poblisnile v razumevanju, da je študentski glasbeno-literarni-likovni cirkus pravzaprav namenjen njim, množici, ki se je bolj ali manj neprizadeto zbirala naokrog. Glas je pozival k sodelovanju: »Če vi ne morete v galerijo, pride galerija k vam!«

(Revija Tovariš, 26. 4. 1971, str. 28, tov. Čontala) Sicer ni lepo, da se človek hvali z besedami, ki jih je nekdo že izgovoril na račun njegove manifestacije, toda danes si ne morem kaj, da jih ne bi ponovil, saj so tako zelo realno opisale sliko ljudi, ki so se zbrali okrog nas, študentov, ki smo se razstavili tem zdolgočasenim ljudem, da so se nam lahko posmehovali, čeprav jim hočemo samo dobro. Mislim, da so bile to edine dobre besede, ki sem jih slišal o našem umetniškem cirkusu. Videti je, da se mariborski ljudje res niso mogli ogreti za naš cirkus, ki smo ga pripravljali s tako ljubeznijo, s takšnim trudom, ker smo še vseeno verovali v ljudi. Ljudem se je verjetno vse zdelo popolnoma brez zveze, improvizirano, menili so, da je cirkus provokacija, ki se jih dandanašnji v svetu dogaja vedno več in ki so jim kritiki kot tudi ostali ljudje vedno nasprotni (razen mladih, ki so vsi »za neumnosti«).

Toda danes vam bomo vsaj poskušali razložiti naš cirkus, ki je bil sestavljen iz mozaika umetniških kamnov, ti so vsaj za nas imeli dokajšen pomen. Zdi se nam namreč, da je v slovenski kulturi več neresnosti, kot je je bilo na našem umetniškem cirkusu. Upam lahko samo, da bodo ta sestavek brali predvsem tisti, ki so bili negativno razpoloženi nasproti cirkusu. Radi bi namreč, da bi vsi, ki so bili na Trgu svobode v času našega cirkusa, vedeli, da ni bilo na prireditvi nič nepreračunanega, ničesar, kar ne bi imelo nekega pomena, kar vam ne bi hotelo nekaj povedati, dati, da bi lahko razmišljali, da ne bi zakrneli v svoji indolentnosti, neaktivnosti, v svojem salonstvu, v svojem omejenstvu. Radi bi vas namreč spravili iz okvirov vaših pokrivalk za oči, iz mej fijakarskega konja, da bi videli tudi na desno, kjer so lepa drevesa, na levo, kjer je reka, kjer so planine, kjer je življenje. Tam ni vašega salonskega življenja, življenja brez truda, življenja, kjer vam zakrni sposobnost spoznavanja, sposobnost, da bi videli kaj lepega, vrednega. Tam se lahko naslajate samo ob televizijskih nadaljevankah, kot so to bile: A Long Hot Summer, The Peyton Place in ostale gnusobe. S tem ne mislim dajati v nič televizijo. Nikakor ne. Televizija kljub vsemu opravlja neke vrste kulturno poslanstvo, saj se trudi, da bi svoj program kvalitetno izpolnila. Vendar ima popolnoma drugo osnovno vsebino svoje dejavnosti kot gledališče, galerija, koncertna dvorana. Televizija je v svojem bistvu namreč namenjena predvsem ljudem, ki se hočejo doma po večerih dobro zabavati. Da bi pritegnila pozornost vseh ljudi, vpleta v svoj program vse zvrsti življenja. Tako se ji včasih posreči, da posreduje kulturne diagonale, intervjuje in včasih tudi kvalitetne filme. Toda za zabavo človek gleda le limonade. Gledališče, galerija in koncertna dvorana pa imajo popolnoma drugačno usmeritev, ki človeka angažira, mu da delo, snovi za razmišljanje.

Vse zadnje manifestacije kulture pa smo hoteli v našem cirkusu združiti na enem mestu, da bi dali ljudem še več snovi za razmišljanje. Toda kolikor sem se pogovarjal z ljudmi, vsi niso doumeli našega namena. Kako se najlaže pritegne ljudi? S tem da jim daš razgibano celoto, mnogo akcije. Drugače ni noben film zanimiv, tudi nobena drama. Zato smo se v našem cirkusu zavzeli za tako mozaično kulturno razvejanost. Na enem mestu smo zbrali glasbo, literaturo in likovno umetnost. Ker smo pa celo stvar poimenovali cirkus (glede na to, kako bi se manifestacija odvijala in sprejemala), smo ji morali dati vse lastnosti cirkusa: konstantno glasbo, ki spremlja skoraj vsako točko v cirkusu (pri nas je bil to ansambel Gift iz Maribora), napovedovalca ter akterje. Vse to smo imeli, zato smo lahko pristopili k programu. Najprej je zaigral naš ansambel, ki je dal uvod celotnemu cirkusu. Napovedovalec je seznanil prisotne s pomenom prireditve, ki je spontana komunikacija ljudi in umetnikov, če se tisti, ki smo sodelovali pri cirkusu, smemo tako imenovati. Toda komunikacije z občinstvom je bilo izredno malo, ker so se gledalci omejili predvsem na svojo standardno vlogo gledalstva — gledanja, ne pa na sodelovanja.

Panoji z umetniškimi slikami in fotografije so bile mejnik cirkusa, obenem pa so določale gibanje ljudi. Največje razburjenje je pripravila nedolžna postelja, ki smo jo potrebovali, da smo si lahko določili prostor, kjer so bili centralisti, to je skupina z glasbenimi vložki, ki smo ji dali kar naziv Jam Secession, in nekaj literatov, ki naj bi najbolje komunicirali z ljudmi. Na takšnih javnih nastopih pevcev navadno gledalci pomagajo peti, ker pač pevci oz. sodelavci pri glasbi že izberejo pesmi, ki gredo lahko v uho, da gledalcu potem ni pretežko dojeti refren, ki ga nato s pevcem zapoje. Toda ljudem je bilo še to pretežko, saj nam niso popolnoma nič pomagali. V večini primerov so se delali norca iz naših literatov, ki so jim ne glede na posmeh recitirali svoje pesmi do konca ter dokazali, da jim tako občinstvo kljub posmehu ne more biti doraslo. Gledalcem, predvsem pa televiziji, ki je tudi snemala naš glasbeno-literarno-likovni cirkus, je zanimanje naraslo ob Aluxusu »Izidorja Človeka«. Kaj pa je zopet to? Verjetno ponovno eden izmed tistih »brezveznih« happeningov, ki se dogajajo po svetu. Toda fluxus »Izidorja Človeka« je imel kljub nerazumevanju publike svoj pomen, in to še dokaj velik. Veljal je namreč ženskemu karierizmu, predvsem pa karierizmu filmskih div ter tajnic. »Izidor Človek« si je prinesel velik akt ženske, ki je imela vse proporcije, da bi bila lahko filmska diva. Postavil jo je dva metra od svoje postelje, da jo je lahko gledal z nje. Pograbil je vrtalni stroj ter zvrtal ženski luknjo v čelo. Ali ste razumeli to potezo, mariborski prebivalci? Da, simbolizirana omejenost, neumnost žensk-seks bomb. »Izidor Človek« se je vrnil na posteljo po tarčo, ki jo je namestil filmski divi na spolovilo. Kakšna neumnost! Toda, ali se s tem ne začne karierizem? »Izidor Človek« producent, direktor, šef itd., je sedel na posteljo, vzel v roke puško in s postelje zadel v črno. Toda to ni bilo razkazovanje njegovih sposobnosti, bila je očrtana splošna pot k slavi, ki jo prinese spanje z nadrejenimi. Tedaj je vzel »Izidor Človek« sekiro, s katero je razsekal sliko na štiri dele, da jih je lahko razmetal na vse štiri strani sveta. Kaj pa zopet pomeni to? Samo to, da je slava, ki se je raznesla na vse štiri strani sveta, uničila filmsko divo. S tem je bilo tudi konec dveurnega cirkusa. Toda za gledalca bi se cirkus šele moral pričeti. Vendar nobeden od nas ni upal niti v sanjah pomisliti, da smo dali gledalcem, spoštovani publiki, kaj misliti. **Ne, njim da več misliti Peyton Place, kjer se je ena junakinja zaljubila v junaka, druga je naredila to in ono, v bistvu pa se ne zavedajo, da gledajo sami svojo ničevost, svojo omejenost, da imajo sami v čelu luknjo, kot jo ima Izidorjeva filmska diva, da so sami sebi odveč, da so pač prebivalci mesta Maribora.**

Nam pa so se po cirkusu odprle še nove ideje za naše nadaljnje delo, to je delo za dvig kulture. Kot smo videli, ni nobenemu od publike prišlo na pamet, da se je naš cirkus zgrozil nad vedno bolj praznimi gledališkimi hišami pri nas, da se je zamislil nad vedno manjšim obiskom galerij in koncertnih dvoran, da se je neposredno uprl TAKŠNEMU KONCU

NAŠE KULTURE, SLOVENSKE KULTURE, KOT

JO JE DOŽIVEL NAJVEČJI SLOVENSKI IGRALEC VSEH ČASOV —

S T A N E S E V E R!

Vemo samo eno, da nam je on pokazal smer, v katero naj gremo mi mladi, da nam je dal mnogo stvari, da jih za njim domislimo in seveda prikrojimo svojemu času, v katerem živimo, kot je on to naredil s svojo vestjo. Mi delamo po svoji vesti, zato se ne bomo ustrašili nerazumevanja, borili se bomo namreč dalje. Ni nam vseeno, če je na centralni proslavi v Ljubljani, v hali Tivoli, Severjevo mojstrsko recitiranje Zdravljice, čeprav samo s plošče, ostalo tako nedorečeno. Ni bilo niti enominutnega molka v čast, ni bilo niti spontanega ploskanja. Mislim, da je nekaj gnilega v deželi SLOVENSKI, mislim, da smo mi, ki smo pripravili cirkus, najmanj gnili v skupini, ki so jo tvorili gledalci in mi sami. **Mi bomo še nadaljevali!**

Mitja Žitnik

Foto: Hochstätter in Čerin

ZDRUŽENJE VISOKOŠOLSKIH ZAVODOV V MARIBORU

RAZPISUJE

po 27. in 28. in 81. členu zakona o visokem šolstvu, po utsreznih določilih šolskih statutov in dogovoru s šolami

NATEČAJ ZA VPIS

v I. letnik višjih šol in I. in II. letnik visoke ekonomsko komercialne šole v Mariboru v študijskem letu 1971/72

VISOKA EKONOMSKO KOMERCIALNA ŠOLA MARIBOR

NATEČAJ ZA VPIS V ŠTUDIJSKEM LETU 1971/72

Kandidati se lahko vpišejo:
1. Za študij na prvi stopnji v študijska oddelka v Mariboru:

EKONOMSKO-KOMERCIALNI s smermi za:
— splošno komercialo — SK
— zunanjo trgovino — ZT
— turizem in gostinstvo — TG

EKONOMSKO-FINANČNI s smermi za:
— bančništvo — Ba
— finance — Fi
— knjigovodstvo in informatiko — Ki
Za redni študij na prvi stopnji v študijskem oddelku v Celju na ekonomsko-komercialnem oddelku splošno komercialne smeri.
Za redni študij na oddelku v Celju se lahko vpiše največ 40 kandidatov.

2. Za študij na drugi stopnji v študijske oddelke:

EKONOMSKO-KOMERCIALNI
EKONOMSKO-FINANČNI
EKONOMSKO-ORGANIZACIJSKI
TEHNIŠKO-EKONOMSKI s smerema za:
— komercialo
— organizacijo

Pogoji za vpis:

1. Pogoji za vpis na prvo stopnjo študija:
Na prvo stopnjo študija se lahko vpiše kandidat, ki je uspešno končal štiriletno srednjo šolo, in kandidat, ki ni končal srednje šole, ima pa najmanj štiriletne delovne izkušnje v komercialni ali finančni službi, če uspešno opravi preizkusni izpit.

VISOKA EKONOMSKO KOMERCIALNA ŠOLA MARIBOR

Kandidat, ki se želi vpisati na smer za zunanjo trgovino ali turizem in gostinstvo, mora uspešno opraviti preizkus znanja tujega jezika. Pri preizkusu mora dobro obvladati snov učbenika tujega jezika zadnjega letnika srednje šole.

2. Pogoji za vpis na drugo stopnjo študija:

a) na drugi stopnji študija se kandidat lahko vpiše: na ekonomsko-komercialni oddelek s končano prvo stopnjo študija na ekonomsko-komercialnem oddelku VEKŠ,
na ekonomsko-finančni oddelek s končano prvo stopnjo študija na ekonomsko-finančnem oddelku VEKŠ,

na ekonomsko-organizacijski oddelek s končano prvo stopnjo študija na ekonomsko-komercialnem ali ekonomsko-finančnem oddelku VEKŠ ali s končano višjo šolo za organizacijo dela,

na tehniško-ekonomski oddelek s končano višjo tehniško šolo ali višjo agronomsko šolo oziroma s končano prvo stopnjo fakultet teh smeri.
Na drugo stopnjo ustreznega oddelka visoke šole se lahko vpiše tudi, kdor je uspešno končal študij na prvi stopnji ekonomske fakultete ali višje ekonomske, višje komercialne oziroma višje finančne šole ali druge visoke oziroma višje šole, ki ustreza študiju ustreznega oddelka prve stopnje VEKŠ.
Vsak primer bo obravnavala vpisna komisija, ki bo določila morebitne diferencialne izpite in roke, če se učni načrt in učni programi razlikujejo od učnega načrta in učnih programov prve stopnje ustreznega oddelka VEKŠ.
Za izredni študij se lahko prijavi kandidat, ki izpolnjuje prej navedene pogoje za vsako stopnjo študija, če zaradi delovnega razmerja ali drugih upravičenih razlogov ne more obiskovati pouka kot reden študent.

Kandidati za izredni študij morajo pred vpisom nakazati na žiro račun šole št. 518-603-1 prispevek za izredni študij, ki znaša za:

vpis v	na centrih	na sekcijah
I. oz. II. letnik evidenčni vpis po	1400	800
I. ali po II. letniku vpis v	700	400
III. oz. IV. letnik evidenčni vpis po	1600	—
III. ali IV. letniku	800	—

(Evidenčno se mora vpisati izredni študent, ki želi v naslednjem študijskem letu opravljati izpite ali poslušati predavanja, pa v prihodnjem študijskem letu ne bo vpisan v II. ali IV. letnik oz. še ne bo diplomiral na I. ali na II. stopnji. Študent, kateremu manjka do diplome samo še en izpit, plača za evidenčni vpis 100 din).
Za izredne študente prve stopnje organizira šola študij v centrih in sekcijah, in sicer v naslednjih krajih:

Celje — Delavska univerza, Cankarjeva 1/I, telefon 25-34,

Koper — Delavska univerza, Cankarjeva 33, telefon 21-258,

Kranj — Klub gospodarstvenikov, Prešernova 11/II, telefon 21-975,

Ljubljana — Društvo ekonomistov, Titova 19/I, telefon 23-951,

Maribor — VEKŠ, Razlagova 14, telefon 25-160, Murska Sobota — Delavska univerza, Ul. Štefana Kovača, telefon 21-137,

Nova Gorica — Delavska univerza, Kidričeva 9, telefon 21-291,

Novo mesto — Zavod za izobraževanje kadrov in produktivnost dela, Ulica talcev 2, telefon 21-319,

Ravne na Koroškem — Delavska univerza, Čečovje 5, telefon 86-196,

Trbovlje — Delavska univerza, Trg revolucije 7, telefon 80-288,

Sevnica — Občinski sindikalni svet, telefon 74-129.

Za izredne študente druge stopnje organizira šola študij samo v centrih za izredni študij, in sicer v Mariboru, Celju in Ljubljani.

OPOZORILO

Kandidati morajo razen zahtevanih dokumentov v skupnem delu razpisa (II) ob prijavi predložiti še:

— originalno spričevalo zadnjega letnika, če v zaključnem spričevalu ni ocene za tuji jezik,

— za vpis v tretji letnik (druge stopnje) sodno overjen prepis diplome prve stopnje in potrdilo o opravljenih izpitih z ocenami.
Informacije o študiju na oddelku v Celju daje in sprejema prijave visoka ekonomsko komercialna šola, oddelek Celje, Vodnikova ul. 10, telefon 31-46.
Vpis na šolo bo za redne študente od 21. do 30. septembra 1971, za izredne pa od 1. do 19. septembra 1971 po posebnem razporedu, o katerem bo vsak kandidat pismeno obveščen.

2. PEDAGOŠKA AKADEMIJA V MARIBORU

Kandidati se lahko vpišejo v te študijske skupine:

a) za učitelje na osnovnih šolah:

— razredni pouk,

— slovenski in srbohrvaški jezik,

— slovenski in ruski jezik,

— slovenski in angleški jezik,

— slovenski in nemški jezik,

— angleški in ruski jezik,

— nemški in ruski jezik,

— angleški in nemški jezik,

— zemljepis in zgodovina,

— biologija in kemija,

— matematika in fizika,

— tehnični pouk in fizika,

— likovni pouk,

— glasbeni pouk,

— telesna vzgoja in biologija ali zemljepis,

— telesna vzgoja in ruski jezik ali angleški jezik ali nemški jezik.

Na likovni pouk se lahko vpišejo samo redni študenti.

b) za učitelje na strokovnih šolah in v izobraževalnih centrih:
— kovinarski praktični pouk in tehnologija materiala.

V skupino, navedeno pod b), se lahko vpišejo samo izredni študenti.

Študij na akademiji traja dve leti.
Diplomanti dobijo visokošolsko izobrazbo in naziv predmetni učitelj. Študij je mogoče nadaljevati na sorodnih fakultetah in umetniških akademijah, vendar so prestopni pogoji različni.

Vpisni pogoji

1. Na akademijo se lahko vpišejo kandidati, ki so z zaključnim izpitom končali ustrezno srednjo šolo, na kateri je trajal pouk najmanj štiri leta, in sicer:

na razredni pouk: s končano gimnazijo, učiteljiščem ali srednjo vzgojiteljsko šolo; z drugih srednjih šol morajo opraviti diferencialni izpit iz slovenskega jezika v obsegu gimnazije. Vsi kandidati morajo opraviti preizkus posluha;

na jezikovne študijske skupine: s končano gimnazijo, učiteljiščem ali srednjo vzgojiteljsko šolo; z drugih srednjih šol morajo opraviti diferencialni izpit iz slovenskega jezika v obsegu gimnazije in diferencialni izpit iz tujega jezika, če se ga niso učili 8 let oziroma 4 leta;

na zemljepis in zgodovino: s končano gimnazijo, učiteljiščem ali srednjo vzgojiteljsko šolo; z drugih srednjih šol morajo opraviti diferencialni izpit iz zemljepisa in zgodovine v obsegu gimnazije;

na biologijo in kemijo: s končano gimnazijo, učiteljiščem in srednjo vzgojiteljsko šolo; kandidati s srednje kmetijske šole morajo opraviti diferencialni izpit iz fizike v obsegu gimnazije, s srednje šole za telesno vzgojo diferencialni izpit iz kemije v obsegu gimnazije, s tehniških srednjih šol diferencialni izpit iz kemije in biologije v obsegu gimnazije (absolventi oddelka za kemijo opravljajo le diferencialni izpit iz biologije), in iz vseh drugih srednjih šol diferencialni izpit iz fizike, kemije in biologije v obsegu gimnazije;

na matematiko-fiziko ter na tehnični pouk in fiziko: s končano gimnazijo, učiteljiščem in tehnično srednjo šolo; z drugih srednjih šol morajo opraviti diferencialni izpit iz matematike in fizike v obsegu gimnazije; kandidati, ki se želijo vpisati na tehnični pouk in fiziko, morajo opraviti preizkus ročnih spretnosti;

na likovni pouk: s končano srednjo šolo, vendar morajo vsi kandidati opraviti posebno preizkušnjo, ki obsega risbo po naravi in zamisli ter pogovor s kandidatom; le-ta naj pokaže znanje umetnostne zgodovine in likovne teorije;

na glasbo: s končano srednjo šolo, vendar morajo vsi kandidati opraviti posebno preizkušnjo muzikalnosti ter pokazati znanje instrumenta in glasbene teorije.

na telesno vzgojo z izbirnim predmetom: s končano gimnazijo, učiteljiščem in srednjo vzgojiteljsko šolo; na skupino, vezano na biologijo, tudi s končano srednjo kmetijsko šolo. Z drugih srednjih šol morajo opraviti za študijsko skupino, vezano na biologijo, diferencialni izpit iz biologije v obsegu gimnazije, če so končali srednjo šolo za telesno vzgojo pa diferencialni izpit iz kemije v obsegu gimnazije; za študijsko skupino, vezano na zemljepis, diferencialni izpit iz zemljepisa v obsegu gimnazije; za študijske skupine, vezane na tuj jezik, diferencialni izpit iz tujega jezika v obsegu gimnazije, če ga niso študirali 8 oziroma 4 leta. Vsi kandidati morajo opraviti preizkus telesnih sposobnosti in morajo biti zdravniško pregledani;

na študijsko skupino za kovinarski praktični pouk in tehnologijo: s končano dve do triletno šolo za visoko kvalificirane delavce kovinarske stroke (delovodsko ali mojstrsko) in s predhodno končano triletno šolo za kvalificirane delavce kovinarske stroke in osemletno osnovno šolo.

2. Na akademijo se lahko vpiše tudi kdor ni končal srednje šole in ima popolno osemletno šolo ter štiriletno ustrezno prakso, če uspešno opravi preizkusni izpit.
Program in navodila za preizkusni izpit dobijo kandidati v tajništvu akademije. Preizkusni in diferencialni izpiti bodo od 1. do 15. septembra 1971.

3. Diplomanti pedagoških akademij in pedagoških smeri drugih visokošolskih zavodov lahko vpišejo novo predmetno skupino (le en predmet) na akademiji in tako razširijo svojo usposobljenost.

Šola bo tudi v študijskem letu 1971/72 predvidoma organizirala posebne seminarje za izredne študente, če bo na posamezno študijsko skupino vpisanih dovolj izrednih študentov.

Redna predavanja za razredni pouk bodo tudi v Celju, če se bo priglasilo primerno število kandidatov.

VIŠJA AGRONOMSKA ŠOLA V MARIBORU

Kandidati se lahko vpišejo v te študijske oddelke:

— oddelek za sadjarstvo in vinogradništvo in
— splošni oddelek.

V okviru splošnega oddelka je mogoča usmeritev v:

— poljedelsko tehnologijo,

— živinorejsko tehnologijo,

— poljedelsko-živinorejsko tehnologijo,

— pospeševanje kmetijske proizvodnje.

V šolo se lahko vpiše:

1. brez preizkusnega izpita:

— kdor je z uspehom končal gimnazijo, kmetijsko srednjo šolo ali drugo ustrezno strokovno šolo druge stopnje, katere učni program za biologijo in kemijo je enak programu istih predmetov na gimnaziji;

2. s preizkusnim izpitom:

— kandidati, ki nimajo pogojev pod točko 1, se lahko vpišejo, če uspešno opravijo preizkusni izpit.
Podrobne informacije o preizkusnem izpitu so na voljo v tajništvu šole.

Kandidati, ki morajo opraviti preizkusni izpit, se morajo prijaviti do 1. julija 1971. Preizkusni izpiti bodo 29. septembra 1971.

VIŠJA AGRONOMSKA ŠOLA MARIBOR

Študij na šoli traja štiri semestre, t. j. dve študijski leti. Diplomantom šola prizna končano višješolsko izobrazbo in naziv kmetijski inženir.

4. VIŠJA PRAVNA ŠOLA V MARIBORU

V šolo se lahko vpiše:

1. brez preizkusnega izpita; kdor je z zaključnim izpitom končal gimnazijo, ekonomsko srednjo šolo, srednjo administrativno šolo, srednjo strokovno šolo za notranje zadeve, intendantsko šolo za oficirje ali srednjo pomorsko šolo — navtični oddelek;

2. s preizkusnim izpitom:
a) kdor je po obveznem šolanju (osemletki) z zaključnim izpitom končal štiriletno strokovno šolo;

b) kandidat, ki po obveznem šolanju (osemletki) ni končal šole druge stopnje iz prejšnjih odstavkov, če je najmanj štiri leta opravljal ustrezno delo v gospodarski ali kakšni drugi družbeni dejavnosti.

Preizkusni izpit za kandidate pod 2. točko a) in

b) obsega pismeno nalogo iz splošne tematike. Uspešno opravljen pismeni del je pogoj za pripustitev k ustnemu delu izpita.
Ustni del obsega:

VIŠJA PRAVNA ŠOLA MARIBOR

a) za kandidate pod točko 2. a temelje družbene in državne ureditve SFRJ,

b) za kandidate pod točko 2. b temelje družbene in državne ureditve SFRJ, splošno in narodno zgodovino od začetka kapitalizma naprej in temelje sociologije.

Program za preizkusni izpit dobijo kandidati v tajništvu šole. Preizkusni izpiti bodo samo v septembru. O točnem datumu bodo kandidati posebej obveščeni.

Študij na šoli traja dve študijski leti. Diplomant šole dobi naziv pravnik.
Za izredne študente organizira šola po potrebi študij v teh centrih:

Celje — Delavska univerza, Cankarjeva 1/I, tel. 25-34,

Kranj — Delavska univerza, Staneta Žagarja 1, tel 21-243,

Postojna — Delavska univerza, tel 21-269,
Maribor, Višja pravna šola, Žitna ulica 15/IV, tel 32-232.

5. VIŠJA TEHNIŠKA ŠOLA V MARIBORU

Kandidati za študij strojništva, elektrotehnike, gradbeništva, kemije ali tekstilne tehnologije se lahko vpišejo v:

ODDELEK ZA STROJNIŠTVO:

a) tehnološki odsek
b) energetski odsek
c) odsek tekstilne tehnologije

ODDELEK ZA ELEKTROTEHNIKO:

a) odsek za energetiko
b) odsek za elektroniko

ODDELEK ZA GRADBENIŠTVO IN KOMUNALO:

a) operativni odsek
b) komunalni odsek

VIŠJA TEHNIŠKA ŠOLA MARIBOR

ODDELEK ZA KEMIJO:
a) kemijska tehnologija

POGOJI VPISA
Na šolo se lahko vpiše:
1. brez preizkusnega izpita:
— kdor je z uspehom končal smeri študija ustrezno štiriletno srednjo tehniško šolo ali gimnazijo;
2 s preizkusnim izpitom:
— kdor je končal srednjo šolo neustrezne tehniške smeri ali drugo srednjo šolo za gospodarstvo, družbene službe ali javno upravo;
— kdor je končal ustrezno poklicno šolo;
— kdor ni končal šole iz prve in druge alinee te točke, če je najmanj štiri leta opravljal smeri študija ustrezno delo v gospodarski ali drugi dejavnosti.
Preizkusni izpit obsega srednješolski snov iz matematike, fizike in kemije. Izpiti so pismeni in ustni v začetku septembra.

POSEBNO OBVESTILO

V septembru bo šola priredila za kandidate rednega študija pripravljalni tečaj, ki bo trajal za maturante gimnazij ves mesec, za maturante strokovnih šol pa zadnjih deset dni.

Vpisovanje v prvi letnik bo od 6. do 11. septembra 1971 po posebnem razporedu, o katerem bo vsak kandidat pismeno obveščen.

IZREDNI ŠTUDIJ

Na območju SR Slovenije ima šola organiziran izredni študij v naslednjih centrih:

Celje — Delavska univerza, Cankarjeva 1

Ravne na Koroškem — Delavska univerza, Čečovje 5

Trbovlje — Delavska univerza, Trg revolucije 5

Kranj — Delavska univerza, Staneta Žagarja 1

Novo mesto — Zavod za izobraževanje kadrov in produktivnosti dela, Ulica talcev 3

Kočevje — Delavska univerza, Cankarjeva 1

Maribor — Višja tehniška šola, Smetanova 17

6. VIŠJA ŠOLA ZA ORGANIZACIJO DELA KRANJ

V šolo se lahko vpiše:

1. brez preizkusnega izpita, kdor je z zaključnim izpitom končal štiriletno srednjo šolo tehniške smeri,

2. s preizkusnim izpitom:

a) kdor je končal gimnazijo ali štiriletno srednjo šolo drugih smeri in nima dvoletne ustrezne prakse;

b) kdor je uspešno končal štiriletno srednjo šolo industrijskega ali drugega gospodarskega značaja oziroma upravno-administrativnega značaja in ima najmanj 4 leta prakse na delovnih mestih, ki so povezana z organizacijo dela;

Kandidati, ki morajo opraviti preizkusni izpit, se morajo prijaviti do 15. junija oziroma 5. septembra 1971. Preizkusni izpiti bodo junija in septembra. Podrobnejše informacije dobijo interesenti v tajništvu šole.

Študij na šoli traja dve študijski leti. Diplomant šole dobi naziv inženir organizacije dela.

PRIJAVA ZA VPIS:

Vsi, ki se nameravajo kot novinci vpisati na katero od šol, se morajo prijaviti vnaprej, in sicer najpozneje do 31. julija 1971. Prijava je prvi del vpisa.

PRIJAVI ZA VPIS (tiskovina), ki bo na voljo v vseh poslovalnicah Mladinske knjige, Državne založbe Slovenije, Založbe Obzorja Maribor in v tajništvih šol, je treba priložiti:

1. originalno spričevalo o zaključnem izpitu na srednji šoli oziroma spričevalo najvišjega uspešno opravljenega razreda šole, ki jo je kandidat nazadnje obiskoval, če nima ustrezne srednješolske izobrazbe,

2. potrdilo o trajanju in uspehu zaposlitve, če je bil kandidat po končani šoli kje zaposlen,

3. kratek življenjepis,

4. izpisek iz rojstne matične knjige,

5. frankirano kuverto s čitljivo napisanim naslovom. S priloženo kuverto bo kandidat obveščen o rezultatu razpisa oziroma pozvan k preizkusnemu izpitu.

Prijava mora biti kolkovana z državnim kolkom za 1 dinar.

Poleg rednega študija je na vseh šolah možen tudi izredni študij. Za izrednega študenta se lahko vpiše oseba, ki iz upravičenih razlogov ne more obiskovati pouka kot redni študent. Sicer pa veljajo za vpis izrednih študentov isti pogoji in navodila kakor za vpis rednih.
Kandidati za izredni študij priložijo poleg listin, navedenih pod 1. do 5. v II. delu tega razpisa, še:

1. potrdilo delovne organizacije o zaposlitvi z navedbo delovne dobe,

2. kandidati, ki niso zaposleni, pa uradno potrdilo, da obstajajo upravičene okoliščine, zaradi katerih ne morejo obiskovati pouka kot redni študenti,

3. izjavo, da bodo plačevali določene stroške za študij ali da bo te stroške plačevala njihova delovna organizacija.

Obveznost prijav do navedenega roka velja tudi za kandidate, ki bodo opravljali zaključni izpit na srednji šoli šele v jesenskem izpitnem roku. Ti bodo seveda predložili originalno spričevalo o opravljenem zaključnem izpitu kasneje, morajo pa prijavi priložiti potrdilo srednje šole, da bodo opravljali zaključni izpit v jesenskem roku.

Kandidate, ki morajo v smislu veljavnih predpisov opravljati pred vpisom na šolo preizkusni izpit, bomo o tem posebej obvestili.

Vpis v vse letnike — razen na visoko ekonomsko komercialno šolo in prvi letnik višje tehniške šole — bo od 20. do 30. septembra 1971.

Študente, ki se zanimajo za sprejem v študentski dom, za študentsko posojilo ali štipendijo, obveščamo, da bodo razpisni pogoji za pridobitev naštetih oblik gmotne pomoči objavljeni na oglasnih deskah visokošolskih zavodov, študentskih domov, v študentskem listu Katedra in v dnevnikih Večer in Delo.

Prijavo z zahtevanimi listinami pošljite po pošti na tajništva šol ali jo predajte osebno od 10. do 12. ure na te naslove:

Visoka ekonomsko komercialna šola Maribor, Razlagova 14, telefon 25-160,

Pedagoška akademija Maribor, Mladinska ul. 9, telefon 22-171,

Višja agronomska šola Maribor, Vrbanska ul. 30, telefon 22-105,

Višja pravna šola Maribor, Žitna 15, telefon 32-232,

Višja tehniška šola Maribor, Smetanova 17, telefon 25-530,

Višja šola za organizacijo dela Kranj, Prešernova c. 11/II, telefon 22-834.

Pedagoško znanstveni svet
združenja visokošolskih zavodov v Mariboru

študentski dom maribor

Tyrševa ul. 23,

R A Z P I S U J E

za študijsko leto 1971/72 natečaj za sprejem 404 študentov in 260 študentk v svoje domove v Tyrševi ulici 23 in 30 ter ulici Ob parku 7.

I. RAZPISNI POGOJI:
v študentski dom so lahko sprejeti študenti mariborskih visokošolskih zavodov, ki imajo dobre ocene in slabo materialno stanje. Prednost pri sprejemu ob navedenem pogoju bodo imeli prosilci, ki so doma iz tistih območij v SR Sloveniji, kjer je podpoprečno število študentov.

II. PRIJAVA ZA SPREJEM:
vsi prosilci morajo vložiti prošnjo na predpisanem obrazcu in jo kolkovati z 0,50 din državne takse. Prošnji morajo priložiti:

A. Novinci:
1. prepis spričevala o zrelostnem izpitu oziroma sporočilo o opravljenih izpitih;
2. dokazilo o premoženjskem stanju in dohodkih: potrdilo o izplačanem osebnem dohodku staršev ali zakonca za leto 1970, odrezek o izplačani pokojnini v zadnjem mesecu (prosilci upokojenih staršev), potrdilo o premoženjskem stanju in druga potrdila, če je več virov dohodkov;
3. potrdilo o številu družinskih članov;
4. izjavo poroka za poravnavo morebitnega dolga za stanarino z overovljenim podpisom;
5. izjavo glede višine štipendije in posojila in točen naziv dajalca oziroma izjavo o lastnih dohodkih prosilca;
6. zdravniško potrdilo;
7. dve fotografiji 4 × 6 cm;
8. frankirano pisemsko ovojnico s točnim naslovom za odgovor.

B. Stari prosilci:

prosilci, ki že stanujejo v domu in obnavljajo prošnjo za bivanje v njem, priložijo prošnji vse navedene priloge razen pod 6 in 7.
Prošnjo za sprejem v študentski dom je treba vložiti v upravi doma, Maribor, Tyrševa ul. 23, kjer so na voljo tudi predpisani obrazci. Rok za prijavo je:
a) za stare stanovalce, ki obnavljajo prošnje, do 30. junija 1971;
b) za nove prosilce do 31. julija 1971.
Komisija, ki bo reševala prošnje za sprejem v študentski dom, bo prosilce o rešitvah obvestila prek uprave študentskega doma.
Nepopolnih prošenj ali prošenj brez prilog komisija ne bo obravnavala.

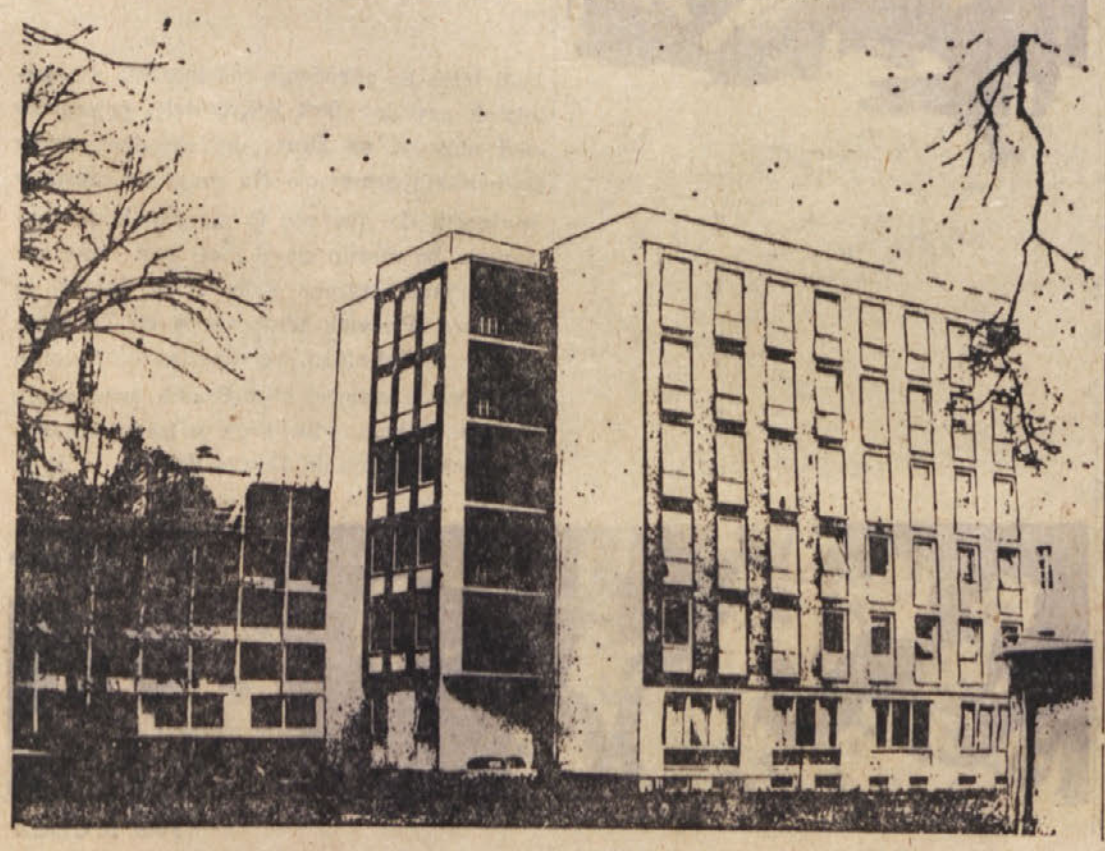

VEČER Sreda, 14. aprila 1971

Ustanavljanje druge univerze v Sloveniji

Maribor univerzitetno mesto

Odbor izvršnega sveta za znanost, kulturo in prosveto je včeraj govoril o gradnji objektov za ljubljansko univerzo z vidika potrebe po ustanavljanju druge univerze v Sloveniji.
Mnenja sodelavcev univerze in članov odbora o razvoju visokega šolstva v Sloveniji so v bistvu enaka. Razvoj višjega in visokega šolstva bo treba iskati tako, da se postopoma razvije v Mariboru drugo slovensko univerzitetno središče in da se smotrno razvija višje in visoko šolstvo tudi zunaj obeh bodočih univerzitetnih središč.

DELO
Sreda, 14. aprila 1971

Univerza v Mariboru?

Odbor IS za znanost, kulturo in prosveto o investicijskih predvidevanjih univerze in o naši razstavi v Parizu

LJUBLJANA, 13. aprila. Odbor izvršnega sveta SRS za znanost, kulturo in prosveto je danes obravnaval informacijo o predlogu za izgradnjo objektov za ljubljansko univerzo v prihodnjih 10 letih in se pri tem zavzel za celostno obravnavo problema, se pravi tudi z vidika potrebe po ustanavljanju druge univerze v Sloveniji.

Vprašanje je zelo aktualno in to je bilo videti tudi z razprave na seji. Rektor univerze dr. Mirjan Gruden, je med drugim povedal mnenje z univerze, da je optimalno število študentov univerze v naših razmerah do 15.000. To je povedal, ko je pojasnjeval predlog univerze za gradnjo potrebnih univerzitetnih objektov za študij in za bivanje študentov v prihodnjih desetih letih. Razprava, ki je predloge univerze podprla, je pokazala, da so mnenja sodelavcev univerze in članov odbora izvršnega sveta glede razvoja visokega šolstva v Sloveniji v bistvu enaka: gre za razmišljanja, bo treba iskati razvoj višjega in visokega šolstva tako, da se postopoma razvije v Mariboru drugo slovensko univerzitetno središče in da se smotrno razvija višje in visoko šolstvo tudi izven obeh bodočih univerzitetnih središč. Današnja razprava je dala slutiti, da smo na pragu novih in precej zahtevnih razprav o šolanju kadra z visokošolsko izobrazbo, ki ga bomo po planskih predvidevanjih potrebovali v prihodnjem obdobju še veliko več kot danes.

Iz istega razloga je odbor podprl pobude za posnemanje urejanje stanovanjskega vprašanja visokošolskih učiteljev, upoštevajoč pri tem, da gre za urejanje enega izmed zelo pomembnih vprašanj v sveti s krepitvijo visokega šolstva.

Med drugim je odbor govoril tudi o sedanji pariški razstavi »Umetnost na jugoslovenskih tleh«, in sicer o potavitvi te razstave v Jugoslaviji. Po informaciji dr. Vladimirja Bračiča so kandidati za eventualno postavitev te razstave Ljubljana, Zagreb in Beograd. Kaže pa, da termin takoj po zaključku razstave v Parizu za Ljubljano ne ustreza, ker v poletnem času v Ljubljani ne bo na razpolago ustreznih razstavnih prostorov. Glede na to je bil odbor soočen s tem, da potemtakem Ljubljana za to veliko razstavo ne kandidira več.

J. SVETINA

pozdravljeni na visokošolskih zavodih

Vsem tistim, ki se boste v prihodnjih mesecih odločali za visokošolski študij in se vpisali na mariborske zavode, že sedaj izrekam prisrčno dobrodošlico.
Ko si boste med številnimi možnostmi izbrali določeno smer študija, bo hitrost nadaljevanja študija odvisna od vašega dela in nadarjenosti. Žal bi nam bilo, če bi se napak odločili, če bi izstopili ali se izgubili na stranskem tiru.
Reforma še ne bo delovala tako, da bi vsi vpisani dokončali študij. Če bi le toliko napredovali, da bi z vašo generacijo začeli vsako leto 10-odstotno povečevati število diplomantov, bi dosegli veliko. Naša želja je, da bi se približali najbolj uspešnim deželam, kjer 80 in več odstotkov vpisanih študentov diplomira.
Dosti je odvisno od učiteljev, kako vas bodo učili učiti se, kritično razmišljati in ustvarjati. Toda še več je odvisno od vas, posebno od tega, ali ste izbrali pravo smer potovanja in za kakšno hitrost ste se odločili. Naši zavodi so čvrsto odločeni, da vam olajšajo delo z manjšo tedensko obremenitvijo, z boljšim razporedom dela, z večjim upoštevanjem vašega časa, z večjo skrbjo za učno gradivo in podobno.
Tudi vi pred vpisom sklenite, da se ne boste vpisali samo zaradi indeksov, odložitve vojaške službe in drugih trenutnih ugodnosti, ampak zaradi trdne odločitve, da želite več znanja.
Ne potujte brez načrta. Natanko preučite razpise za vpis, informirajte se o študijskih načrtih. Zahtevajte jih od šol, preden se vpišete. Skrbno preučite listo predmetov in razmislite o svojih sposobnostih. Vsak poklic je lahko lep, a tudi težak, odvisno od tega, ali ga znamo obvladati. Informacije boste sprejemali od šol, od zavodov za zaposlovanje in poklicno usmerjanje, od skupnosti študentov, od lista Katedra, od staršev, starejših študentov, iz javnih informacijskih sredstev. Povprašajte študente — potnike brzih in počasnih vlakov, kakšno je bilo njihovo potovanje, kje zapleteno in kje lažje.
Izberite si poklic, ki bo primeren vašim delovnim navadam in umskim sposobnostim. Poklici in njih pomembnost se menjajo, uvajajo se novi in odpadajo stari. Ne zanemarite nobenega vira informacij, zbirajte vse podatke o svojem bodočem študiju in poklicu. Nato razmišljajte o željah, možnostih in sposobnostih. Čim več bo virov in razmišljanj, tem bolj zanesljiva bo vaša izbira. Vedno ni tako, izjeme so možne. Tudi improvizacija, domišljija in sreča imajo svojo vlogo. Verjetno dosti čitate o reformi študija. Reforma pomeni v glavnem izboljšanje kvalitete dela učiteljev in učencev. Samo tradicionalna skupnost študentov in učiteljev, progresivnejša od dosedanje konvencionalne, bo lahko bolje reševala naše skupne probleme. Skozi ta reformna obdobja bomo vozili skupaj; bodite nam prijetni sopotniki.
Če bomo skupaj sprejemali napredne ukrepe, nam bo laže in uspehi bodo večji. Tudi nam je veliko do vaših večjih uspehov, čeprav je to morda v nasprotju s tem, kar sedaj mislite o visokošolskih učiteljih.
Prihodnost, ki se je začela, je za vas torej sedanjost in je odvisna od odločitve ob vpisu. Od skupnega sodelovanja, to je dela, je v veliki meri odvisna tudi prihodnost naše dežele, ki potrebuje številne delovne in ustvarjalne izobražence. Za naš majhen narod je znanje še posebno pomemben faktor napredka. Spoznati je treba vizijo razvoja družbe, tehnologijo znanosti in vizijo prihodnosti.
Vaš problem je sestavljen iz številnih majhnih problemov — razčlenite jih in razmislite o njih. Odločitev ni majhna niti lahka — tudi nasvet je težak — vendar je samo v vaših rokah. Dobra izbira poklica je začetek uresničevanja reformnih procesov.

Ko študenti vsega sveta iščejo dialog s svojimi učitelji, ga poskušajte najti še vi. Ko se odločate, katere svoje talente želite razvijati, katera področja preučevati, spoznavajte sami sebe. Odločitev je razburljiva, vendar vam naj v tolažbo povem, da ni zanesljive metode za najboljšo izbiro. Zato je tudi res, da usodne napake ne boste storili, če je odločitev približno zadeta, saj je velika verjetnost, da se boste v življenju zaradi naglega razvoja še večkrat prekvalificirali. To pomeni, da vam skoraj vsak izbor lahko prinese uspeh, če si boste pridobili zadosti znanja. Znanje vas bo pripeljalo do blagostanja, dalo vam bo možnost strokovno-znanstvenega uveljavljanja, razvijalo bo duh humanosti in svobode. Z malo znanja bo težko živeti malemu slovenskemu narodu in vam samim. Visokošolski zavodi v Mariboru vas pričakujejo in družba vas potrebuje bolj kot kdajkoli. Skupaj z vami želimo povečati naše uspehe.
Pozdravljam vas z najboljšimi željami za prijetno bivanje in uspešen študij v Mariboru.

Predstojnik
združenja visokošolskih zavodov v Mariboru
Josip Butinar, dipl. ing.

Sklad izobraževalne skupnosti SR Slovenije za štipendije in posojila

R A Z P I S U J E

štipendije

ZA ŠOLANJE V PRVIH LETNIKIH
VISOKOŠOLSKIH ZAVODOV
ZA ŠOLSKO LETO 1971/72

Na razpis se lahko prijavijo učenci zadnjih razredov štiriletnih srednjih šol, katerih starši imajo stalno bivališče v SRS. Prosilci morajo imeti odličen ali prav dober učni uspeh, dohodek na člana pa ne sme presegati 760 dinarjev. Prošnji na posebnem obrazcu, kolkovani z 1 dinarjem, je treba priložiti:
— overjen prepis spričevala 3. razreda in prvega polletja 4. razreda;
— potrdilo o dohodkih staršev (skrbnikov, varuhov) v letu 1970 (za upokojence odrezek pokojninske nakaznice, za zaposlene v tujini ustrezno potrdilo delodajalca);
— potrdilo o premoženjskem stanju in številu družinskih članov;
— mnenje šole na posebnem obrazcu.
Prosilci dobe potrebne obrazce in vsa podrobnejša navodila na šolah, na katerih so vpisani.
Pri dodelitvi štipendije bodo imeli prednost učenci, ki so se odločili za študij pedagoških smeri, ob izenačenih ostalih pogojih pa učenci iz delavskih in kmečkih družin iz manj razvitih območij po zakonu o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji.
Štipendije bodo dodeljene praviloma v višini razlike med polovičnim dohodkom na člana družine in otroškim dodatkom ter življenjskimi stroški v višini materialnega cenzusa.
Prošnje z vsemi zahtevanimi prilogami je treba oddati na šolah najkasneje do 15. maja 1971. Po roku prispelih prošenj, prošenj brez zahtevanih prilog in prošenj, ki bodo naslovljene neposredno skladu, sklad ne bo obravnaval.
Prosilci bodo o izidu razpisa obveščeni do 30. junija 1971.

UPRAVNI ODBOR

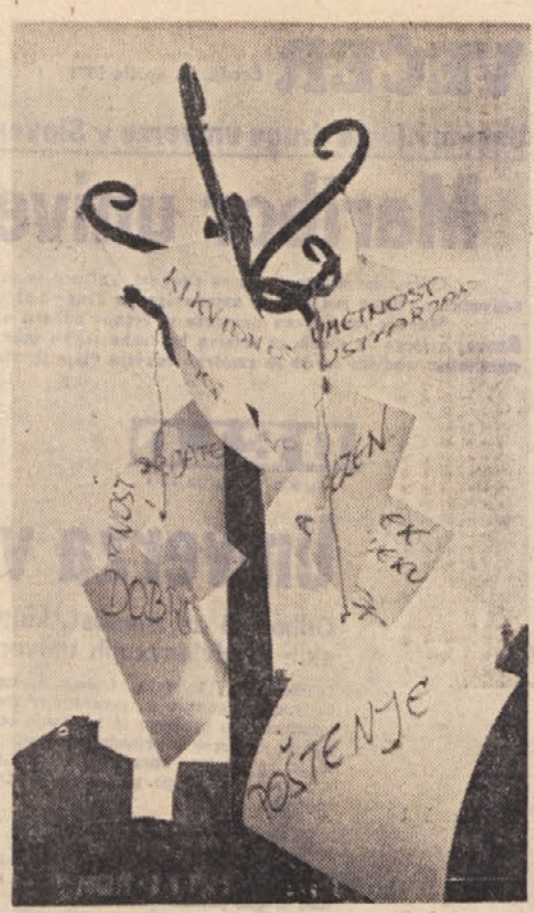

ŠTUDENTSKI APRIL

SEZNAM PRIREDITEV, KI SO SE ZVRSTILE V ŠTUDENTSKEM APRILU

8. APRILA: KRVODAJALSKA AKCIJA

9. APRILA: ŠTUDENTSKI PLES V DOMU JLA

17. APRILA: PLESNI TURNIR V DOMU JLA ZA POKAL ŠTUDENTSKE SKUPNOSTI

18. APRILA: SPRETNOSTNA VOŽNJA ZA POKAL ŠTUDENTSKE SKUPNOSTI

18. APRILA: VEČER ČRNSKIH DUHOVNIH PESMI V IZVEDBI BLACK STARS

20. APRILA: LETNI NASTOP KUD ŠTUDENT V KAZINSKI DVORANI — NASTOPILI SO: FOLKLORNA SKUPINA, PEVSKI ZBOR IN PLESNA SEKCIJA

21. APRILA: LITERARNO-LIKOVNO-GLASBENI CIRKUS NA TRGU SVOBODE

22. APRILA: RISANJE PO PLOČNIKU PRED MODNO HIŠO

22. APRILA: APRILSKI ŠTUDENTSKI PLES V DOMU JLA

VZPOREDNO S TEMI PRIREDITVAMI SO POTEKALA ŠPORTNA TEKMOVANJA.

KUD Študent je v okviru aprilskih prireditev pripravilo nastop v kazinski dvorani. Nastopili so člani moškega pevskega zbora, folklorna skupina in skupina, ki se ukvarja s športnim plesom.

Moški pevski zbor je pod vodstvom Staneta Jurgeca zapel splet narodnih pesmi. Pevci se lahko pohvalijo z bogatimi glasovnimi zmožnostmi; več pozornosti bi morali posvetiti artikulaciji.

Folklorna skupina je naštudirala nekaj novih plesov. Za vse, ki spremljajo razvoj te sekcije, je pomenila ta novost prijetno presenečenje, zlasti še, ker so se doslej člani folklorne skupine preveč togo oklepali starega programa.

Tudi skupina, ki se ukvarja s športnimi plesi, je prispevala k solidni predstavitvi kulturnega udejstvovanja študentov. Fantje in dekleta so dobro plesali, menimo pa, da se njihov nastop (zaradi organizacijske strani izvedbe) organsko ni vključeval v celoto, ki bi jo naj predstavljala prireditev.

druga mednarodna regata študentskih osmercev

Tudi letos bo združenje mariborskih visokošolskih zavodov (kot pokrovitelj) pripravilo med mostovi na Dravi mednarodno regato študentskih osmercev. Na progi od mosta v Studencih do dvorane C mariborskega razstavišča bo merilo svoje moči šest osmercev iz Ljubljane, Zagreba, Reke, Trsta, Celovca in Maribora. Pričetek tekmovanja bo 25. maja ob 16. uri. Tehnično organizacijo tekmovanja bo pripravil veslaški klub Branik, predsednik organizacijskega odbora pa je idejni ustanovitelj tekmovanja dr. Danilo Požar. B. Č.

Foto: B. ČERIN